

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho
financování**

Bc. Aleš Benák

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Aleš Benák

Podnikání a administrativa

Název práce

Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování

Název anglicky

University education in the Czech Republic and the system of financing

Cíle práce

Hlavním cílem práce je provést analýzu vysokoškolského vzdělávání v České republice a zaměřit se především na systém jeho financování. V práci je provedeno porovnání stavu financování dvou vysokých škol ekonomického zaměření a to jak ze strany příjmů těchto vysokých škol, tak ze strany výdajů. Dílčím cílem práce je analyzovat jednotlivé rozpočtové oddíly, porovnat tyto zjištěné hodnoty v uplynulých letech a posouzení pravidel pro poskytování příspěvků a dotací.

Metodika

Práce bude zpracována na základě odborných publikací, informací dostupných na internetových zdrojích, dále informací z odborných článků a hlavními podklady pro zpracování této práce bude právní rámec upravující vysokoškolské vzdělávání v České republice a také informace získané od posuzovaných vysokých škol. Diplomová práce bude rozčleněna na teoretickou část, která bude zpracována na základě deskriptivní metody a praktickou část, kde bude využita komparativní metoda a metoda analýzy.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

vzdělávání, financování, vysoká škola, školné, studium, porovnání

Doporučené zdroje informací

BERTRAND, Y. – SELUCKÝ, O. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, – ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika a vzdělávání*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2010. ISBN 978-80-213-2039-0.

KALOUS, J. – UNIVERZITA KARLOVA, – VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1259-3.

KALOUS, J. – UNIVERZITA KARLOVA, – VESELÝ, A. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1259-3.

KALOUS, J. – VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1260-7

PRUDKÝ, L. – PABIAN, P. – ŠIMA, K. *České vysoké školství : na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3009-7.

SEVEROVÁ, L. *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-87168-16-5.

URBÁNEK, V. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Financování vysokého školství*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1313-3.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.03.2016

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. PhDr. Lucii Severové, Ph.D. za cenné rady, odborné vedení a konzultace během zpracování práce.

Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování

Souhrn

Diplomová práce se zabývá vysokoškolským vzděláváním v České republice a systémem jeho financování, které řeší nejen ekonomická teorie, ale také hospodářská praxe. Teoretická východiska popisují důležité pojmy a definice z oblasti vzdělávání. V této kapitole je také rozebrán systém vzdělávání, včetně mezinárodní klasifikace vzdělávání a popisu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dále je zde také popsána historie vysokoškolského vzdělávání v České republice a jeho současný stav. Tyto stavy jsou zde analyzovány z hlediska počtu studentů a absolventů a také jsou zde uvedeny možnosti financování vysokých škol včetně vývoje v posledních letech.

Praktická část práce pak provádí analýzu financování dvou veřejných vysokých škol. Porovnávána je Česká zemědělská univerzita v Praze a Mendelova univerzita v Brně. U těchto vybraných veřejných vysokých škol je provedeno shrnutí jejich aktuálních činností a stavů, které ovlivňují některé zdroje jejich financování. Následně je provedeno zhodnocení jejich aktuální finanční situace a analyzován jeho vývoj v období 2009-2014.

Klíčová slova: vzdělávání, financování, vysoká škola, školné, studium, porovnání

University education in the Czech Republic and the system of financing

Summary

The thesis deals with higher education in the Czech Republic and its financing system that addresses not only economic theory but also economic practice. Theoretical bases describe important concepts and definitions in the field of education. This chapter also described the system of education, including the international classification of education and description of the Ministry of Education, Youth and Sports. Furthermore, there is also described the history of higher education in the Czech Republic and its current status. These states are analyzed in terms of the number of students and graduates, and are presented financing options, including the development of universities in recent years.

The practical part then performs an analysis of the financing of two public universities. Compared the Czech University of Life Sciences Prague and Mendelova University in Brno. In these selected public universities is made summaries of their current activities and conditions that affect some of the sources of their funding. Subsequently, an assessment of their current financial situation and analyzed its development in 2009-2014.

Keywords: education, financing, university, school fee, study, comparison

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika.....	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika práce	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Vzdělávání obecně, teorie vzdělávání	14
3.2	Systém vzdělávání	16
3.2.1	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	16
3.2.2	Mezinárodní klasifikace vzdělávání	18
3.3	Historie vysokoškolského vzdělávání v České republice	20
3.4	Současný vysokoškolský systém v České republice.....	21
3.4.1	Vysoké školy dle studijních programů	23
3.4.2	Vysoké školy dle zřizovatele	23
3.4.3	Vysoké školy v číslech	33
3.5	Financování vysokých škol.....	36
3.5.1	Financování soukromých vysokých škol	37
3.5.2	Financování veřejných vysokých škol	38
3.5.3	Financování státních vysokých škol	43
3.5.4	Vývoj financování vysokých škol v posledních letech.....	44
4	Praktická část.....	46
4.1	Česká zemědělská univerzita v Praze	46
4.1.1	Fakulty a součásti České zemědělské univerzity v Praze	46
4.1.2	Studijní programy, organizace studia	48
4.1.3	Studium v cizím jazyce	49
4.1.4	Program celoživotního vzdělávání.....	51
4.1.5	Uchazeči, studenti a absolventi ČZU – jejich počty a úspěšnost.....	52
4.1.6	Financování České zemědělské univerzity v Praze	54
4.2	Mendelova univerzita v Brně.....	62
4.2.1	Fakulty a součásti Mendelovy univerzity v Brně	62
4.2.2	Studijní programy, organizace studia	63
4.2.3	Studium v cizím jazyce	64
4.2.4	Program celoživotního vzdělávání.....	65
4.2.5	Uchazeči, studenti a absolventi Mendelu – jejich počty a úspěšnost	66
4.2.6	Financování Mendelu	69
4.3	Porovnání zdrojů financování ČZU a Mendelu	75
5	Zhodnocení	83
6	Návrh na změny v hospodaření zvolených univerzit.....	85
7	Závěr	88
8	Seznam použitých zdrojů	91
	Přílohy	95

Seznam tabulek a grafu

Tabulka č. 1: Přehled veřejných vysokých škol	27
Tabulka č. 2: Soukromé vysoké školy v ČR.....	29
Tabulka č. 3: Veřejné a soukromé vysoké školy podle krajů za rok 2012	35
Tabulka č. 4: Počty absolventů v letech 2010-2014	36
Tabulka č. 5: Indikátory kvality a výkonu	41
Tabulka č. 6: Indikátory kvality a výkonu pro ukazatel K	41
Tabulka č. 7: Veřejné výdaje na školství v běžných cenách (v mil. Kč) a podíl na HDP ...	44
Tabulka č. 8: Výdaje vysokých škol z rozpočtu kapitoly 333 MŠMT ve stálých cenách ...	45
Tabulka č. 9: Vzdělávací střediska ČZU mimo Prahu k 31.1.2015.....	47
Tabulka č. 10: Vývoj počtu kurzů celoživotního vzdělávání na ČZU.....	51
Tabulka č. 11: Vývoj počtu zájemců o studium na ČZU.....	52
Tabulka č. 12: Vývoj počtu studentů na ČZU	53
Tabulka č. 13: Vývoj počtu a podílu neúspěšných studentů ČZU.....	54
Tabulka č. 14: Vývoj počtu absolventů ČZU	54
Tabulka č. 15: Základní rozvahové položky ČZU za roky 2009-2014 (v tis. Kč)	55
Tabulka č. 16: Veřejné zdroje financování ČZU (v tis. Kč).....	57
Tabulka č. 17: Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti ČZU za rok 2014 (v tis. Kč).....	58
Tabulka č. 18: Vybrané výnosy ČZU za rok 2014 (v tis. Kč)	59
Tabulka č. 19: Poplatky za studium a další úhrady ČZU za rok 2014	60
Tabulka č. 20: Hlavní skupiny nákladových položek ČZU za rok 2014 (v tis. Kč).....	61
Tabulka č. 21: Vývoj počtu kurzů celoživotního vzdělávání na Mendelu	66
Tabulka č. 22: Vývoj počtu zájemců o studium na Mendelu	67
Tabulka č. 23: Vývoj počtu studentů na Mendelu	68
Tabulka č. 24: Vývoj počtu a podílu neúspěšných studentů Mendelu	68
Tabulka č. 25: Vývoj počtu absolventů Mendelu	69
Tabulka č. 26: Základní rozvahové položky Mendelu za roky 2009-2014 (v tis. Kč)	70
Tabulka č. 27: Veřejné zdroje financování Mendelu (v tis. Kč).....	71
Tabulka č. 28: Vybrané výnosy Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč).....	73
Tabulka č. 29: Poplatky za studium a další úhrady Mendelu za rok 2014	74
Tabulka č. 30: Základní nákladové položky Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč).....	75
Tabulka č. 31: Základní údaje o velikosti vybraných vysokých škol.....	76
Tabulka č. 32: Zdroje financování vybraných univerzit za rok 2014 (v tis. Kč).....	77
Tabulka č. 33: Základní ukazatele rozpočtových kapitol I-IV – ČZU a Mendelu, 2014	79
Tabulka č. 34: Vybrané poplatky a úhrady spojené se studiem za rok 2014 (v tis. Kč).....	81
Tabulka č. 35: Základní nákladové položky ČZU a Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč).....	83
Tabulka č. 36: Návrh změny poplatků a úhrad spojených se studiem ČZU.....	86
Tabulka č. 37: Návrh na zavedení školného na ČZU a Mendelu	86

Graf č. 1: Počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 1950-2011.....	34
--	----

1 Úvod

Vzdělávání celkově je velmi důležitou a nezbytnou součástí života každého člověka. V dnešní době je přístup k němu mnohem jednodušší, než v minulosti a trhem práce je vyžadován stále vyšší stupeň vzdělání. V České republice je nyní prostřednictvím veřejných škol umožněno studovat každému, kdo o vzdělání projevuje zájem. Tato skutečnost je jedním z rozdílů mezi současným systémem vzdělávání a tím minulým. Studium na soukromých vysokých školách si studenti musí platit prostřednictvím školného. Toto školné si však někteří studenti nemohou dovolit platit. Oproti tomu veřejné vysoké školy jsou bezplatné a jsou tak přístupné všem zájemcům bez rozdílu jejich finanční situace, potažmo finanční situace jejich rodin. Vysoké školy jsou v našem školském systému na vrcholu soustavy vzdělávání a jsou od samého počátku chápány jako vrcholná centra vzdělanosti, nezávislého poznání, tvůrčích aktivit a představují zásadní úlohu vědeckého, kulturního, sociálního a ekonomického rozvoje naší společnosti.

V roce 2014 byly přijaty dvě klíčové strategie, jež mají za cíl kontinuálně a systematicky rozvinout vzdělávací soustavu České republiky. První strategií je Strategie vzdělávací politiky do roku 2020 a druhou je Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020. Mezi klíčové priority Strategie pro vzdělávací politiky patří snížení nerovností ve vzdělávání, podpora kvalitní výuky učitele a odpovědné a efektivní řízení našeho systému vzdělávání. Strategie digitálního vzdělávání má pak reagovat na rychlý vývoj informačních a digitálních technologií a snaží se je tedy co nejefektivněji zapojit do výuky.

Financování vysokých škol je důležité téma, které řeší nejen ekonomická teorie, ale také hospodářská praxe. Vhodné investice do vzdělávání veřejnosti přinášejí kladný efekt nejen jednotlivcům, ale následně i celé společnosti. Vzdělaný lidský kapitál je zdrojem ekonomického růstu, základem pro rozvoj dané společnosti a také předpoklad pro udržení a růst konkurenceschopnosti dané země. Aby bylo takového efektivního vzdělávání dosaženo, je nutno investovat do kvalifikovaných profesorů, dostatečného odborného a technického vybavení škol a do jejich zařízení. Důležitou složkou je také motivovanost studentů, do které je také nutné investovat. Investice do těchto složek musí být správně vyváženy tak, aby nebyl nadměrně zatěžován státní rozpočet a daňoví poplatníci.

Ve vyspělých zemích i v zemích rozvoje rostou výdaje na školství nejen v absolutních hodnotách, ale často také ve formě podílu na veřejných výdajích či na HDP.

Vzdělávání je z veřejného rozpočtu financováno především proto, že v něm existuje velká řada externalit, dále kvůli spravedlivému přístupu ke vzdělání, slabé možnosti mladých studentů financovat si celé vzdělávání z vlastních zdrojů a podobně.

Veškeré tyto činnosti a aktivity veřejných vysokých škol vyžadují odpovídající finanční investice. Jak také řeší praktická část práce, většina veřejných vysokých škol není schopna tyto investice hradit pouze ze státních příspěvků a dotací a proto je nucena zavádět řadu drobnějších poplatků spojených se studiem a provozovat vedlejší činnosti, díky nimž alespoň částečně nedostatečné dotace a příspěvky překonají. Tyto poplatky vybírané přímo od studentů nejsou nijak legislativně regulované, a proto také nejsou na všech univerzitách stejné. Rozdíly mezi některými poplatky mohou být u jednotlivých univerzit poměrně významné. Na politické scéně České republiky je již dlouhodobě zvažována možnost zavedení regulovaného školného na veřejných vysokých školách, což by této problematické bezpochyby také prospělo.

Při posuzování možností financování veřejných vysokých škol je důležité brát v úvahu jejich velikost, zaměření a také počet studentů, kteří danou školu aktivně navštěvují, jelikož od všech těchto ukazatelů, a samozřejmě od řady dalších, se většina zdrojů jednotlivých škol odvíjejí. Zmiňovaný počet studentů je při hodnocení financování vysoké školy velmi důležitý ukazatel. Dle různých rozpočtových dat získávají univerzity příspěvky a dotace na akreditované studijní programy, na studium v cizím jazyce, dále na absolventy, zahraniční studenty, rozvojové programy či na různé druhy stipendií.

V současné době řada univerzit zastává politiku podporující modernizaci, opravy a rozšiřování svých prostor, do čehož jsou investovány velké finanční prostředky. Poměrně silně je většinou škol podporována výuka cizích jazyků, studium v cizím jazyce či zahraniční kurzy a stáže.

Celkově lze říci, že podmínky pro hospodaření veřejných vysokých škol jsou již několik let na stejné úrovni, bez významných změn, a to i přes drobné snížení příspěvku na vzdělávání a tvůrčí činnost či změny v daňové oblasti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je provést analýzu vysokoškolského vzdělávání v České republice a zaměřit se především na systém jeho financování. Dílčím cílem práce je analyzovat hlavní příjmové položky vybraných veřejných vysokých škol a to jak zdroje veřejné, které jim jsou poskytovány ze státního rozpočtu, tak zdroje vlastní, které produkují z vlastní hlavní a doplňkové činnosti. Dalším dílčím cílem je na základě analýzy příjmů vybraných škol upozornit na rozdíly mezi financováním daných univerzit. V práci je provedeno porovnání stavu financování České zemědělské univerzity v Praze a Mendelovy univerzity v Brně. Tyto univerzity byly vybrány s ohledem na jejich zaměření a velikost tak, aby porovnání jejich zdrojů financování bylo odpovídající a mělo co nejvyšší vypovídající hodnotu.

2.2 Metodika práce

Práce bude zpracována za pomoci řady odborných publikací, informací získaných z internetových zdrojů, odborných článků a především praktická část práce bude vycházet z výročních zpráv o hospodaření a výročních zpráv o činnosti jednotlivých univerzit v letech 2008-2014. Tato diplomová práce bude členěna na dvě hlavní části – na teoretická východiska, kde budou definovány základní pojmy a souvislosti, a praktickou část, ve které bude řešena činnost a financování vybraných univerzit.

V průběhu zpracování diplomové práce budou použity primárně metody **komparativní, deskriptivní** a metoda **analýzy**. Pomocí **deskriptivní** metody je prováděn přesný popis zkoumaných jevů, tedy již v minulosti zjištěný stav dané věci. Tato výzkumná metoda bude zpracovávat především teoretická východiska v první části práce a bude definovat nejdůležitější pojmy týkající se daného tématu. Budou zde shrnuty důležité pojmy a definice z oblasti samotného vzdělávání, konkrétně budou definovány a popsány teorie vzdělávání a systém vzdělávání. Dále se bude tato část práce zabývat také mezinárodní klasifikací vzdělávání a důležitým orgánem českého vzdělávání, kterým je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Vedle teoretických východisek bude popsána historie vysokoškolského vzdělávání v České republice a

současný vysokoškolský systém. Stav českého školství bude analyzován z hlediska počtu studentů a absolventů. V neposlední řadě bude práce popisovat možnosti financování vysokých škol, včetně jeho vývoje v posledních letech.

V praktické části práce bude použita metoda **deskriptivní** a při porovnávání vybraných vysokých škol metoda **komparativní**. Metoda **komparativní** bývá velmi často nazývána metodou srovnávací, protože jejím cílem je popsat odlišnosti či podobnosti jevů, rysů či procesů zkoumaného jevu. Za pomoci metody **analytické**, která je považována za základní a nejběžněji používanou vědeckou metodu, bude provedena analýza vybraných veřejných škol, a to za období let 2009 – 2014. U České zemědělské univerzity v Praze a Mendelovy univerzity v Brně bude nejprve popsána jejich činnost a rozsah, dále studijní programy a organizace studia, studium cizích jazyků, programy celoživotního vzdělávání, počty a úspěšnost uchazečů o studium, studentů a absolventů včetně vývoje těchto hodnot. Dále budou u každé univerzity analyzovány veřejné zdroje financování, vlastní výnosy z hlavní a doplňkové činnosti a poplatky spojené se studiem a úhrady za další činnosti. V závěrečné části práce bude výše popsán zjištěný stav obou univerzit vzájemně porovnán.

3 Teoretická východiska

Tato kapitola popisuje důležité pojmy a definice z oblasti vzdělávání, konkrétně pak definuje a popisuje teorii vzdělávání a systém vzdělávání. Je zde rozebrán systém vzdělávání, včetně mezinárodní klasifikace vzdělávání a důležitého orgánu českého vzdělávání – Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Teoretická východiska také popisují historii vysokoškolského vzdělávání v České republice a současný vysokoškolský systém. Je zde analyzován stav českého vysokého školství z hlediska počtu studentů a absolventů a jsou zde uvedeny možnosti financování vysokých škol včetně vývoje financování v posledních letech.

3.1 Vzdělávání obecně, teorie vzdělávání

V české i zahraniční odborné literatuře a ve veřejně dostupných zdrojích se objevuje řada článků a definic, které se snaží vymezit pojem vzdělávání. Tyto definice vesměs definují vzdělávání jako proces, který předchází získání (dosažení) určitého stupně vzdělání. Toto však platí v případě, že je opominuta skutečnost, že vzdělávání neprobíhá pouze v dětském stádiu života jedince a v jeho dospívání, ale probíhá po celý život.

Velký sociologický slovník definuje vzdělávání jako proces sloužící k získávání nejrůznějších poznatků, dovedností a schopností a zároveň jako prostředek nabytí kulturního kapitálu.¹ Jedním z cílů vzdělávání a jeho výsledkem je integrace jedince do kultury určité společnosti, jíž je součástí. Míra vzdělanosti kultury určité společnosti, ve které vzdělání probíhá, pak dále ovlivňuje působení celého vzdělávacího systému. Tento systém je složen z různých institucí vzdělávání (jako může být rodina či škola) a na aktivitách sebevzdělávacích. Vzdělání formální, které je společností nabízeno jejím členům, je do určitého věku povinné ze zákona, může jedinci dávat potřebnou kvalifikaci k výkonu jeho pracovní činnosti či je dokonce nezbytností k získání profese. Někdy je určitý stupeň vzdělání chápán jako společenská prestiž. Zpravidla platí, že čím vyšší vzdělání jedinec dosáhne, tím vyšší je jeho společenská prestiž.²

¹ PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A.. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2. svazek, str. 1190. ISBN 80-7184-310-5

² Co vlastně znamená „vzdělání“ aneb stejně mu nikdo neunikne, SOCIOweb. [online] [cit. 15-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=235&lst=115>>

Francouzská encyklopedie definuje vzdělávání (l'éducation) ve dvou rovinách chápání, a to vzdělání jako „dobré vychování“ a jako „národní vzdělávací systém“. Jak je ze samotných názvů patrné, první pojem „dobré vychování“ je proces, kdy se jedinec v dětském věku učí slušnému vychování. Druhý pojem „národní vzdělávací systém“ nastiňuje proces, kde si jedinec osvojuje znalosti a dovednosti. Český jazyk má pro tyto činnosti oddělené termíny – výchova a vzdělávání.³

Encyklopedie International Encyclopedia of the Social Sciences pohlíží na vzdělání jako na institucionalizovanou podobu socializace, jež je základní lidská činnost. Jednotliví členi lidské společnosti si předávají své znalosti, poznatky, sdílejí svou víru a vědomosti. Veškeré sociální systémy, ať již velké nebo malé, mají možnosti učit se a podílet se na předávání kultury a socializaci individua. Tato encyklopedie rozebírá pojem vzdělání velmi široce a rozsáhle z několika různých pohledů, jako je vzdělávání jako proces socializace, jako profese či jako instituce výchovy. Jsou zde také zmiňovány psychologické aspekty vzdělávání, jako intelektuální vývoj, učení, inteligence či její měření, dále je zde popisována problematika zaměstnání a kariérního růstu či aspekty ekonomické. Z definic těchto jednotlivých pojmů je patrné, že je zde vzdělávání úzce spjata s ekonomikou a politickým řádem.⁴

Pokud se budeme zabývat teorií vzdělávání, je považována za ucelený a integrovaný systém vědění o jevech vzdělávání. Lze ji tedy brát nejen za obsah vzdělávání, ale také za cíle, metodické postupy, výsledky, aktéry apod. Cílem teorie vzdělávání je jevům, které se v oblasti vzdělávání vyskytují, porozumět, umět je zdůvodnit, vysvětlit a také kritizovat. Teorie vzdělávání kooperuje se vzdělávací praxí, tedy s výukou samotnou. Je však nutné vědět, že teorie vzdělávání není pouze jedna, ale existuje jich celá řada. Jednotlivé teorie se mohou odlišovat například ve filozofických východiscích či mohou mít různou politickou orientaci apod. V České republice a také v celé Evropě jsou uznávány pouze čtyři teorie vzdělávání, které hrají poměrně významnou roli v místním školství. První teorii zastává pedocentrická orientace, která chápe žáka jako adresáta vzdělávacího procesu. Druhá teorie zastává konstruktivistickou orientaci, jenž je zaměřena na jedincovo chápání a předvídání dějů. Kurikulární orientace dává velký důraz na probírané učivo v systému jeho vazeb na ostatní činitele vzdělávacího procesu. Čtvrtá teorie je orientována

³ La Sociologie, Centre d'Étude et de Promotion de la Lecture, Paris 1970

⁴ International Encyclopedia of the Social Sciences, The Macmillan Company & The Free Press, 1968

na emancipaci, která uvažuje o vzdělávání jako o činiteli společenských přeměn vytvářejících podmínky vhodné pro uvolnění jedincových tvůrčích sil.⁵

3.2 Systém vzdělávání

Systém vzdělávání je velmi rozsáhlé téma, které mimo jiné může zahrnovat orgány státní správy, jako je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dále programy Evropské unie na podporu vzdělávání a často do tohoto tématu bývá zahrnována školská reforma, mezinárodní klasifikace vzdělávání, inovace ve vzdělávání apod.

3.2.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky je ústředním orgánem státní správy, který byl založen 23. března 1848 a to nejvyšším rozhodnutím č. LXXI/34 Sb. Tehdejší ministerstvo sídlilo ve Vídni s působností na území celé tehdejší monarchie. „*Nahlédneme-li ještě hlouběji do historie centrálního řízení školství, pak za „předchůdkyni“ ministerstva školství můžeme považovat Studijní dvorskou komisi (Studienhofkommission) ve Vídni, která byla zřízena za vlády císařovny Marie Terezie v roce 1759. Jejím prvním předsedou byl vídeňský arcibiskup Migazzi. Předtím bylo školství do roku 1752 řízeno studijními direktory. Nejstarší formu ústřední správy školství v rakouské monarchii představovalo řízení školství superintendenty (do roku 1655).*”⁶

Dřívější vzdělávání bylo řízeno studijními direktory. Původním názvem tohoto orgánu bylo Ministerstvo veřejného vyučování, později Ministerstvo kultu a vyučování a to do roku 1918. V roce 1860 bylo Ministerstvo kultu a vyučování zrušeno a jeho agendu včetně kompetencí převzalo čerstvě zřízené Státní ministerstvo. K obnovení situace před těmito změnami došlo nejvyšším rozhodnutím 2. března 1867. Začalo tedy opět fungovat Ministerstvo kultu a vyučování, ale jeho působnost již byla územně omezena. České země však do jeho působnosti spadaly. Tehdejšímu ministerstvu byla přidělena správa celého školství a dozor nad ním. O rok později byla tato správa vykonávána trojstupňovým systémem školních rad, mezi něž patřily rady zemské, okresní a místní. Existovaly také školy, které pod toto ministerstvo nepatřily. Například živnostenské školství patřilo pod

⁵ KALOUS, J., VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 172 s. ISBN 80-246-1260-7

⁶ KLOČKOVÁ, L. 165 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, MŠMT ČR. [online] [cit. 20-6-2015] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>>

ministerstvo obchodu a bylo jím tedy také řízeno. V kompetenci Ministerstva kultu a vyučování byly mimo jiné zahrnuty také záležitosti náboženské a záležitosti, které souvisí s podporou vědy a umění. Tento systém byl platný až do rozpadu Rakouska-Uherska roku 1918. V tento rok byl zřízen Úřad pro správu vyučování a národní osvětu s později ustáleným názvem Ministerstvo školství a národní osvěty. Definitivně správu školství ustanovil zákon č. 292/1920 Sb. a udělil ministerstvu oprávnění správy činností, které dříve náležely školní radě a politické správě. Kromě zemědělského školství, které řídilo Ministerstvo zemědělství a učňovského školství, které náleželo do gesce zemské politické správy, mělo tedy Ministerstvo školství a národní osvěty ve správě celé školství. Správu učňovského školství získalo roku 1925. Vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava roku 1939 znamenalo podřízení školství vládě, jenž byla pod vlivem Velkoněmecké říše. Ministerstvo tedy začalo prosazovat germanizační nacistickou a odnárodňovací politiku. Roku 1942 ministerstvo přišlo o správu oblasti kultury a umění. Zásadní změnou, která za Protektorátu Čechy a Morava proběhla, bylo zrušení zemských školních rad, okresních školních výborů, místních školních rad a místních výborů.

Se vznikem Československa došlo prostřednictvím Ústavního dekretu prezidenta republiky č. 1/1945 Sb., o nové organizaci vlády a ministerstev v době přechodné, k obnově činností Ministerstva školství a osvěty, tedy nejvyšší instance školské správy. Významné změny se odehrály po roce 1948, kdy byla školská politika určována prostřednictvím usnesení a direktiv Komunistické strany Československa. Po pádu komunistického režimu roku 1989 došlo k přeměně českého školství. Základním pilířem byl nový školský zákon č. 561/2004 Sb. a Národní program rozvoj vzdělávání ve školství. O rok později byl Českou národní radou přijat zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, který zavedl odvětvové řízení školství. Tento zákon stanovuje, že samosprávu školství vykonávají obce a nově založené školské úřady. Zákon také upravoval organizační strukturu ministerstva. Tento systém trval dvanáct let. Poté přešla správa škol do rukou obecních a krajských úřadů. Důležitý zákon, který ovlivnil české školství, je zákon č. 474/1992 Sb., který předává profesní přípravu učňů z rukou ministerstva školství do rukou ministerstva hospodářství. Aktuálně působnosti ministerstva vymezuje zákon č.

2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR ve znění pozdějších předpisů.⁷

Ministryní školství, mládeže a tělovýchovy je od 17.6.2015 Mgr. Kateřina Valachová, Ph.D. Tato ministryně nahradila sesazeného PhDr. Marcela Chládky, MBA. Jejím prvním náměstkem pro ekonomické záležitosti je Jan Zíkl, náměstkem pro vzdělávání Mgr. Jaroslav Fídrnec, náměstkyní pro řízení operačních programů je Petra Bartáková, MSc., náměstkem pro podporu sportu a mládeže JUDr. Petr Hulinský, Ph.D., náměstkem člena vlády Ing. Robert Plaga, Ph.D. a vrchní ředitelka kabinetu ministra Ing. Lucie Orgoníková.⁸

3.2.2 Mezinárodní klasifikace vzdělávání

Vzdělávací proces prochází významným rozvojem, který ovlivňuje nejen povinnou školní docházku, ale také ostatní stupně vzdělání. Tento rozvoj je dán především množstvím ekonomických možností a kulturní orientací jednotlivých zemí a společností. Každá země se snaží vybudovat co nejlepší vzdělávací systém, jelikož je nezbytným předpokladem dalšího vývoje země samotné.

Stejně jako celý svět, i vzdělávání pocítuje vlnu globalizace a jsou nastoleny procesy spojující světové vzdělávání. Vlády a politikové školství jednotlivých zemí čím dál výrazněji směřují vývoj vzdělávacího systému dané země, k čemuž využívají zkušenosti jiných zemí s vývojem vzdělávacího systému. Některé systémy vzdělávání jsou však i navzdory těmto globálním snahám specifické, odlišné a jedinečné. Tato školství jsou velmi závislá na svých historických, kulturních či náboženských tradicích a snahy o změnu jsou díky ustáleným specifikům velmi obtížné.⁹

Mezinárodní klasifikace se zkratkou ISCED 97 definuje sedm následujících úrovní vzdělávání:¹⁰

1. Preprimární vzdělání – ISCED 0 – zahrnuje předškolní výchovu, kde je obvyklý věk vstupu do toho programu tři roky. V tomto výukovém programu je hlavním

⁷ KLOČKOVÁ, L. 165 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, MŠMT ČR. [online] [cit. 20-6-2015] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>>

⁸ Vedení MŠMT, MŠMT ČR. [online] [cit. 20-6-2015] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/fotografie-ke-stazeni>>

⁹ SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, s. 15. ISBN 978-80-213-2131-1

¹⁰ *Metodika – Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97, ČSÚ*. [online] [cit. 16-4-2015] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika_mezinarodni_klasifikace_vzdelani_isced_97>

cílem uvést děti raného věku do prostředí, které má školní typ a kde získají základní sociální návyky.

2. Primární vzdělání – ISCED 1 – je prvním stupněm základního vzdělání, kde je obvyklý nástupní věk šest let a výstupní věk jedenáct let. První stupeň základního vzdělání je samý počátek celého procesu systematického vzdělávání, které poskytuje pevné základní vzdělání ve čtení, psaní, matematice a zahrnuje také elementární porozumění ostatním předmětům.
3. Nižší sekundární vzdělání – ISCED 2 – je druhým stupněm základního vzdělání, kde je obvyklý nástupní věk jedenáct let a výstupní věk je obvykle patnáct let. Absolvování tohoto stupně vzdělání znamená dokončení základního vzdělání a položení základů pro vzdělání celoživotní – znamená také konec povinné školní docházky. Primární vzdělání a nižší sekundární vzdělání bývají často souhrnně označovány jako základní vzdělání.
4. Vyšší sekundární vzdělání – ISCED 3 – obvyklý věk nástupu je zde patnáct let a vždy následuje po dokončení nižšího sekundárního vzdělání. Studijní program je zde již specializovaný. Z tohoto stupně vzdělání již mohou absolventi nastoupit na trh práce či je některé školy připravují na vstup do následující vzdělávací úrovně.
5. Postsekundární neterciární vzdělání – ISCED 4 – je úroveň vzdělání zahrnující program, který slouží k rozšiřování znalostí, které žák získal na nižší úrovni vzdělávacího systému. Je sem zařazováno nástavbové studium, učební obory pro absolventy středních škol a rekvalifikační kurzy. Délka studia může být jen několik málo měsíců nebo až dva roky.
6. Terciární vzdělání – první stupeň – ISCED 5 – tato úroveň vzdělání zahrnuje bakalářské a magisterské programy studia, případně vzdělání na vyšší odborné škole či programy, které poskytují kvalifikaci k vědecko-výzkumným programům.
7. Terciární vzdělání – druhý stupeň – ISCED 6 – absolvování této úrovně vzdělání vede k udělení vědecko-výzkumné kvalifikace. Náleží sem doktorské programy, respektive vědecká příprava.

Pro účely této práce bude dále uvažováno pouze terciární vzdělávání prvního stupně. Terminologie, která je zavedena v České republice Zákonem o vysokých školách č. 111/1998 Sb., člení dále vysoké školy na školy typu univerzitního a neuniverzitního. Na

univerzitní vysoké školy mohou být uskutečňovány bakalářské, magisterské i doktorské programy a v souvislosti s nimi také vědecká, výzkumná, vývojová, umělecká či další tvůrčí činnost. Vysoké školy neuniverzitního typu provozují pouze bakalářské programy a činnosti s nimi související. Tyto vysoké školy se již dále nečlení na fakulty.¹¹

3.3 Historie vysokoškolského vzdělávání v České republice

České školství zaznamenává vznik již v době vzniku samostatného českého státu. První prvky vzdělávání přišly na Velkou Moravu spolu s prvními učiteli českého národa – Konstantinem a Metodějem. V této době začaly vznikat první školy. První zmínka o založení katedrální školy pochází z roku 1068. Jednalo se o školu sv. Víta v Praze. Následovaly školy v Olomouci (1073), v Brně (1234) a ve Znojmě (1248).¹²

Historicky významnou událostí českých zemí bylo zřízení Karlovy univerzity. Tato univerzita byla založena 7.4.1348 a v tehdejší době se jednalo o jedinou vysokou školu ve střední Evropě – severně od Alp. Při svém založení měla univerzita čtyři fakulty, a to fakultu lékařskou, právnickou, artistickou a teologickou. O 24 let později tehdejší král souhlasil, aby se právnická fakulta stala samostatnou univerzitou.¹³ Další vysoká škola byla založena roku 1573 a to v Olomouci. V roce 1707 byla v Praze založena Česká stavovská inženýrská škola, která od roku 1920 nese název České vysoké učení technické. Rok 1707 je považován za začátek polytechnického školství. Roku 1811 byla založena konzervatoř, která byla roku 1946 přejmenována na Akademii múzických umění. Po tomto období následovala etapa poměrně složitého vývoje, ve kterém dominuje několik milníků. Jedním z těchto milníků je rok 1918, kdy vznikla Československá republika. Na samém jejím počátku byla založena univerzita v Brně a vysoké školy zemědělská a veterinární. Vysoké školy byly v této době státní a měly zákonem zaručenou autonomii a akademickou svobodu. Studovat na vysoké škole mohl každý, kdo měl maturitní vysvědčení. Nebralo se v úvahu ani náboženské vyznání, národnost, pohlaví ani nic podobného. Tento vývoj byl přerušen až druhou světovou válkou. Důsledkem německé okupace byly vysoké školy uzavřeny na celých 6 let. Za druhý milník lze považovat rok 1948. V tuto dobu byla

¹¹ SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, s. 18. ISBN 978-80-213-2131-1

¹² SOMR, Miroslav a kol. *Dějiny školství a pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 29. Učebnice pro vysoké školy.

¹³ SPĚVÁČEK, Jiří. *Založení Univerzity Karlovy*. Praha: Melantrich, 1988, s. 34-36 Slovo k historii; roč. 1988, čís. 15.

ukončena snaha navrátit do vysokoškolského systému demokratické tradice první republiky. Totalitní režim odboural řadu akademických svobod a samospráva byla nahrazena centrálním řízením a státním plánováním. Propagovaná ideologie ovlivňovala výuku i samotný výběr učitelů, byla zřízena „směrná čísla“, jejichž prostřednictvím byl ovlivňován počet posluchačů a jejich oborová struktura. Také v tuto dobu fungovaly tzv. umístěnky, jimiž ministerstvo určovalo, kam bude který absolvent umístěn a jaké bude jeho uplatnění. Dalším zlomovým bodem je rok 1989. Od tohoto roku začalo nové období vývoje českých vysokých škol. Dne 1. července 1990 nabyl účinnosti zákon o vysokých školách, který připravil vysoké školy o ideologická hlediska, čímž jim byla vrácena autonomie, samospráva a v neposlední řadě i akademická svoboda. Poradním orgánem vlády se stala Akreditační komise a byl zde obnoven výzkum a vývoj na vysokých školách. V tomto období byl vysokoškolský typ studia doplněn o bakalářský (krátký) cyklus. Zákon o vysokých školách se v dubnu roku 1998 dočkal řady změn, které vzešly v účinnosti 1.1. 1999. Jednou z důležitých změn byla úprava právního postavení vysokých škol na instituce veřejnoprávní. Zároveň jim byl předán do vlastnictví všechny jejich dosud užívaný majetek. Zákon rozdělil vysokoškolské vzdělání na univerzitní a neuniverzitní a mohly také vznikat soukromé vysoké školy. Během velké řady novel bylo zavedeno například celoživotní vzdělávání, sociální stipendia, došlo k úpravám délky magisterských studií, bakalářských studií i doktorských studií apod.¹⁴

3.4 Současný vysokoškolský systém v České republice

Vysoké školy jsou v našem školském systému na vrcholu soustavy vzdělávání a jsou chápány jako vrcholná centra vzdělanosti, nezávislého poznání, tvůrčích aktivit a představují zásadní úlohu vědeckého, kulturního, sociálního a ekonomického rozvoje naší společnosti. Zákon o vysokých školách uvádí, že tyto klíčové úlohy vysoké školy získaly tím, že:

- a) *“uchovávají a rozhojňují dosažené poznání a podle svého typu a zaměření pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,*
- b) *umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému*

¹⁴ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010.* [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf>.

vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti,

- c) poskytují další formy vzdělávání a umožňují získávat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti z různých oblastí poznání a kultury a podílejí se tak na celoživotním vzdělávání,*
- d) hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní,*
- e) přispívají k rozvoji na národní a regionální úrovni a spolupracují s různými stupni státní správy a samosprávy, s podnikovou a kulturní sférou,*
- f) rozvíjejí mezinárodní a zvláště evropskou spolupráci jako podstatný rozměr svých činností, podporují společné projekty s obdobnými institucemi v zahraničí, vzájemné uznávání studia a diplomů, výměnu akademických pracovníků a studentů.”*

České vysoké školy jsou právnické osoby a nikdo kromě nich nemá oprávnění udělovat akademické tituly, vykonávat habitační řízení, jmenovat profesory, používat akademické insignie či uskutečňovat akademické obřady. Na těchto školách není přípustné, aby zakládaly či organizovaly politické strany a hnutí. Do akademických obcí jednotlivých vysokých škol patří akademičtí pracovníci a studenti dané vysoké školy.¹⁵

¹⁵ *Řízení ke jmenování profesorem*, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rizeni-ke-jmenovani-profesorem>>.

3.4.1 Vysoké školy dle studijních programů

Univerzitní

Tyto vysoké školy mohou mít jako jediné ve svém názvu označení “univerzita”, případně další odvozené tvary tohoto slova.¹⁶

*“Vysoká škola univerzitní může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.”*¹⁷

Neuniverzitní

Tyto vysoké školy provozují výuku bakalářských studijních programů, ovšem může provozovat výuku i v magisterském studijním program. V souvislosti s těmito programy mohou uskutečňovat činnost výzkumu, vývoje, umění či další tvůrčí činnosti. Neuniverzitní vysoké školy se nečlení na fakulty.¹⁸

3.4.2 Vysoké školy dle zřizovatele

Veřejné vysoké školy (dále také jako VVŠ)

Jsou zřizovány, případně rušeny, zákonem, který stanovuje i jejich sídlo a název. Zákon může také veřejné vysoké školy slučovat v jednu vysokou školu, případně jednu veřejnou školu rozdělit na více veřejných škol. Mezi činnosti samosprávné působnosti těchto škol patří zejména vnitřní organizace, stanovení počtu přijímaných studentů a podmínek jejich přijetí, tvorba studijních programů, organizace studia, stanovení práv a povinností studentů, zaměření na činnosti vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, řízení pracovně právních vztahů uvnitř školy, halační řízení, jmenování profesorů, jmenování

¹⁶ *Terciální vzdělávání*, Národní ústav odborného vzdělávání. [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <<http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>>.

¹⁷ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

¹⁸ *Terciální vzdělávání*, Národní ústav odborného vzdělávání. [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <<http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>>.

samosprávných orgánů akademie, hospodaření a nakládání s majetkem školy a určení výše studijních poplatků.¹⁹

Orgány veřejných vysokých škol

Mezi samosprávné akademické orgány dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách patří:

Akademický senát – minimální počet členů tohoto akademického orgánu je jedenáct, z čehož musí být minimálně třetina a maximálně polovina tvořena studenty. Členy volí akademická obec dané vysoké školy ze svých řad. Tyto volby musí být přímé a tajné. Členem akademického senátu nemůže být rektor, proreктоři, děkani a proděkani. Funkční období členů je nejdéle tři roky. Zasedání akademického senátu je přístupné veřejnosti. Mezi pravomoci akademického senátu patří rozhodování o zřizování, slučování, splynutí, rozdělení a zrušení jednotlivých součástí vysoké školy, dále schvalování vnitřních předpisů, výročních zpráv, hodnocení činností vysoké školy, schvalování podmínek přijetí uchazečů o studium a řada dalších činností.

Rektor – stojí v čele vysoké školy, jeho pravomocí je jednat a rozhodovat ve věcech školy a působí jako statutární orgán. Rektor je jmenován a odvoláván na návrh akademického senátu prezidentem České republiky. Funkčním obdobím jsou čtyři roky a to nejvýše dvě po sobě jdoucí období. Zastupitelnost rektora zajišťují proreктоři, které sám rektor jmenuje.

Vědecká rada – členy tohoto seskupení jmenuje i odvolává sám rektor dané vysoké školy. Za členy vědecké rady jsou jmenováni významní představitelé vyučovaných oborů. Předsedou je zde rektor. Hlavní činností vědecké rady je projednávání dlouhodobých záměrů, schvalování studijních programů, působnost v řízení ke jmenování profesorů či v habitačním řízení.

¹⁹ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

Disciplinární komise – členy komise a její předseda je jmenován rektorem a to z řad akademické obce, na období nejvýše dvou let. Jedna polovina členů disciplinární komise je tvořena studenty. Tato komise projednává přestupky studentů, kteří nejsou zapsáni na fakultě dané školy. Návrh je následně předkládán rektorovi k udělení rozhodnutí. Disciplinární komise není zřizována, pokud jsou všichni studenti zapsáni na fakultách vysoké školy.

Správní rada – musí mít nejméně devět členů, přičemž jejich počet musí být dělitelný třemi. Členy rady jmenuje a odvolává ministr po projednání s rektorem. Do rady jsou jmenováni představitelé veřejného života, státní správy a územní samosprávy. Zároveň nemohou být na dané vysoké škole zaměstnání. Správní rada zasedá minimálně dvakrát ročně po svolání jejím předsedou. Důležitou činností je schvalování právních úkonů vysoké školy, které se týkají nakládání s movitými a nemovitými věcmi, věcného břemene či předkupních práv. Tato rada dává vyjádření k dlouhodobým záměrům, rozpočtům a výročním zprávám.

Kvestor – je jmenován a odvoláván rektorem a jeho hlavním úkolem je řízení hospodaření vysoké školy, vnitřní správy a vystupování jménem rektora (ve stanoveném rozsahu).

Fakulty - jak již bylo uvedeno výše, veřejné vysoké školy se mohou dělit na fakulty. Každá fakulta musí uskutečňovat alespoň jeden akreditovaný studijní program a současně vykonávat činnost vědy, výzkumu, vývoje, inovace, uměleckou či další tvůrčí činnost. Fakulta má právo pořádat vlastní obřady a využívat pro ně své vlastní insignie. Na fakultě je ustanoven akademický zastupitelský orgán, který je samosprávný. O založení, sloučení, rozdělení, splnutí či zrušení jednotlivých fakult má právo rozhodovat akademický senát na návrh rektora. Tento návrh však musí být nejprve okomentován Akreditační komisí. Mezi orgány fakulty patří akademický senát, děkan, vědecká rada, disciplinární komise, tajemní a akademická obec, která je tvořena akademickými pracovníky, jenž na fakultě působí a studenti dané fakulty. Akademický senát fakulty je oprávněn na návrh děkana rozhodovat o fakultních pracovištích, schvalovat návrhy vnitřních předpisů a postupovat je dále akademickému senátu, schvalovat rozdělení

financí, výroční zprávy, podmínky pro přijetí ke studiu, návrhy děkana na jmenování či odvolání členů vědecké rady a disciplinární komise, dále se usnáší nad návrhem jmenování děkana a na děkanův návrh schvaluje dlouhodobé záměry fakulty. Děkan stojí v čele fakulty a má právo rozhodovat v jejích věcech, jmenovat a odvolávat rektora na návrh akademického senátu, s vyjádřením akademického senátu z vlastního podnětu může odvolat děkana. Děkan může být zastupován proděkany, které sám jmenuje. Vědecká rada je složena z významných představitelů vědních oborů, kterým se fakulta věnuje. Tito členové jsou jmenováni děkanem. Sám děkan je předsedou této rady. Mezi hlavní činnosti vědecké rady patří projednávání dlouhodobých záměrů, schvalování studijních program, vykonávání působnosti v habitačním řízení a vyjadřování se k otázkám, které jí jsou předloženy děkanem. Další součástí fakulty je disciplinární komise, jejíž členy a předsedu jmenuje děkan z řad akademické obce. Polovina členů této komise je tvořena studenty. Úkolem disciplinární komise je projednávání disciplinárních přestupků studentů, kteří jsou na fakultě zapsaní. Poslední součástí fakulty je tajemník, který řídí hospodaření a vnitřní správu fakulty.²⁰

V následující tabulce je uveden přehled všech veřejných vysokých škol v České republice.

²⁰ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

Tabulka č. 1: Přehled veřejných vysokých škol

Název veřejné vysoké školy
Akademie múzických umění v Praze (AMU)
Akademie výtvarných umění v Praze (AVU)
Česká zemědělská univerzita v Praze (ČZU)
České vysoké učení technické v Praze (ČVUT)
Janáčkova akademie múzických umění v Brně (JAMU)
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU)
Masarykova univerzita (MU)
Mendelova univerzita v Brně (MENDELU)
Ostravská univerzita v Ostravě (OU)
Slezská univerzita v Opavě (SU)
Technická univerzita v Liberci (TUL)
Univerzita Hradec Králové (UHK)
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP)
Univerzita Karlova v Praze (UK)
Univerzita Palackého v Olomouci (UP)
Univerzita Pardubice (UPa)
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (UTB, zkrácený název: UTB ve Zlíně)
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno, popř. VFU)
Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO, zkrácený název: VŠB-Technická univerzita Ostrava, VŠB-TU Ostrava)
Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE)
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze (VŠCHT Praha)
Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ či VŠP Jihlava)
Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (VŠTE)
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze (VŠUP v Praze)
Vysoké učení technické v Brně (VUT, zkrácený název: VUT v Brně)
Západočeská univerzita v Plzni (ZČU)

Zdroj: msmt.cz, vlastní zpracování

Soukromé vysoké školy

Vznik soukromých vysokých škol byl umožněn zákonem o vysokých školách z roku 1998. Tato možnost přispěla k diverzifikaci vysokoškolského vzdělávání v České republice a také k rozšíření nabídky. První soukromé vysoké školy vznikaly v roce 1990, načež začalo tempo vzniku těchto škol velmi rychle narůstat. Nejvíce těchto škol vzniklo v období let 2000-2003, pak následoval útlum vzniku nových škol. Soukromé vysoké školy se v tomto období zaměřovaly na budování struktury jak po materiální, tak po technické a personální stránce a snažily se stabilizovat počty uchazečů o studijní programy. Vyučované

programy na těchto školách bývají méně finančně náročné na technické zajištění, laboratoře či informační zázemí. Velká většina soukromých vysokých škol umožňuje studium pouze bakalářských programů. Navazujících magisterských programů již tyto školy nabízejí minimum.²¹

Dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách může jako soukromá vysoká škola působit pouze a výhradně: „*Právníká osoba, která má sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti na území některého členského státu Evropské unie, nebo která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu Evropské unie, je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud jí ministerstvo udělilo státní souhlas.*”²²

Soukromá vysoká škola, stejně jako jiné soukromé společnosti, má nejčastěji statusy akciové společnosti, případně společnosti s ručením omezeným či společnosti obecně prospěšné. Každá soukromá vysoká škola musí předkládat Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy výroční zprávu o své činnosti. Pokud tato soukromá společnost obdrží státní dotaci, je její povinností předkládat také výroční zprávu o svém hospodaření. Všechny soukromé vysoké školy jsou také povinny zveřejňovat a každoročně aktualizovat své dlouhodobé záměry ve vzdělávacích a tvůrčích činnostech, dále zveřejňovat seznamy studijních programů, ke kterým má akreditaci, stejně jako u oborů, ve kterých může vykonávat habitační řízení a řízení k jmenování profesorů. V případě závažného porušení zákonných povinností, případně není-li na soukromé vysoké školy akreditován žádný studijní program, či je jí odebrána akreditace u alespoň třech studijních programů v průběhu roku, může jí být zrušen státní souhlas k výkonu své činnosti.

Co se počtu studentů týče, na soukromých vysokých školách jich nejvíce studuje obory ekonomie, bankovníctví a podnikání. Nemalé počty studentů jsou také na oborech technických, právních, správních, uměleckých, dále na hotelnictví a cestovním ruchu. Počty studentů na soukromých vysokých školách rostou každým rokem a dá se očekávat, že tento trend bude udržen i nadále. Na těchto školách studuje více studentů, než na veřejných vysokých školách. Pro porovnání je níže uveden přehled jednotlivých soukromých vysokých škol.

²¹ Školská reforma pokračuje, Díl I. Vzdělávání v roce 2008 v datech: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2008. 1. vyd. Praha : ÚIV – divize Nakladatelství TAURIS, 2009. s. 78. ISBN 978-80-211-0584-3.

²² Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

Tabulka č. 2: Soukromé vysoké školy v ČR

Název soukromé vysoké školy
Academia Rerum Civilium - Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o. - Kolín
Akademie STING, o.p.s. - Brno
AKCENT College, s.r.o. - Praha
Anglo-americká vysoká škola, o.p.s. - Praha 1
Archip, s.r.o.
ART & DESIGN INSTITUT, s.r.o.
B.I.B.S., a.s. Brno International Business School
Bankovní institut vysoká škola, a.s. - Praha 5
CEVRO Institut, o.p.s. - Praha
Evropský polytechnický institut, s.r.o. - Kunovice
Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku, o.p.s.
International ART CAMPUS Prague, s.r.o.
Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.
Mezinárodní baptistický teologický seminář Evropské baptistické federace, o.p.s. - Praha 6
Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.
NEWTON College, a.s. - Brno
Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o. - Praha 4
Rašínova vysoká škola s.r.o. - Brno
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o.
Soukromá vysoká škola ekonomických studií, s.r.o. - Praha
ŠKODA AUTO Vysoká škola o. p. s - Mladá Boleslav
Unicorn College s.r.o. - Praha
University of New York in Prague, s.r.o., Praha 2
Univerzita Jana Amose Komenského Praha, s.r.o.
Vysoká škola aplikované psychologie, s.r.o.
Vysoká škola aplikovaného práva, s.r.o., Praha 11
Vysoká škola ekonomie a managementu, o.p.s. - Praha
Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. - České Budějovice
Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., Praha 10
Vysoká škola hotelová v Praze 8, s.r.o.
Vysoká škola Karla Engliše v Brně, a.s.
Vysoká škola Karlovy Vary, o.p.s.
Vysoká škola logistiky, o.p.s., Přerov
Vysoká škola manažerské informatiky, ekonomiky a práva, a.s., Praha 5
Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.
Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o. - Brno
Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s.
Vysoká škola podnikání, a.s. - Ostrava
Vysoká škola realitní - Institut Franka Dysona, s.r.o.

Vysoká škola regionálního rozvoje, s.r.o., Praha 6
Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov, o.p.s.
Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, s.r.o., Praha
Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., Praha 5
Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s.

Zdroj: msmt.cz, vlastní zpracování

Státní vysoké školy

Státní vysoké školy v České republice zřizuje i financuje stát. Tyto vysoké školy spolu s veřejnými vysokými školami sdílí velkou část právních úprav a stejně tak i poslání společenské prospěšnosti. Státní vysoké školy lze dělit na vojenské a policejní. Tyto školy nemají právní subjektivitu. Vojenskou vysokou školu u nás aktuálně představuje Univerzita obrany v Brně, která je součástí organizační složky státu, tedy Ministerstva obrany. Policejní vysoká škola, u nás Policejní akademie České republiky v Praze, měla mít původně formu právnické osoby, avšak od roku 2001 je organizační složkou státu. Dříve působila jako rozpočtová organizace státu. Státní vysoké školy jsou stejně jako školy veřejné nadány samosprávnými působnostmi. Tato působnost je vykonávána samosprávnými orgány, ministrem obrany, Ministerstvem obrany (u vojenské vysoké školy), ministrem vnitra a Ministerstvem vnitra (u policejní vysoké školy). Od skutečnosti, že jsou tyto vysoké školy na pozici státních organizací a nejsou tedy samostatnými veřejnoprávními korporacemi, se odvíjí také jejich ekonomická závislost. Státní vysoké školy nevytváří svůj vlastní rozpočet, ale jsou jim přidělovány finanční prostředky z jednotlivých rozpočtových kapitol příslušného ministerstva.²³

Státní vysoká škola může vzniknout, zaniknout či být měněna pouze zákonem. Pokud má státní vysoká škola akreditovaný nejméně jeden doktorský studijní program, může pak dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách požádat o akreditaci dalšího doktorského, případně magisterského programu, který zabezpečuje společně s veřejnými vysokými školami. Pokud k takovéto spolupráci mezi státní a veřejnou školou dojde, je nezbytné, aby byla uzavřena smlouva, která bude podrobně vymezovat oboustranné závazky. S uzavřením smlouvy musí také souhlasit Ministerstvo vnitra či Ministerstvo

²³ KOUDELKA, Zdeněk. Vysokoškolská samospráva (University self-government). In NECKÁŘ, Jan. *Dny práva – 2008 – Days of Law : 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 1495-1499, 5 pp. ISBN 978-80-210-4733-4.

obranu. Státní školy jsou povinny zveřejňovat výsledky vědecké, výzkumné a vývojářské činnosti, musí vést matriku studentů, kteří jsou v činné službě či ve služebním poměru.²⁴

Univerzita Obrany

Univerzita obrany v Brně vznikla v souladu se zákonem o vysokých školách dne 1. září 2004. Činnost této školy navazuje na materiálně-technický a pedagogický potenciál tří původních škol. Navázala tedy na Vojenskou akademii v Brně, Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově a Vojenskou lékařskou akademii Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové.

„Hlavním posláním Univerzity obrany (UO) je šíření vzdělanosti, rozvoj myšlení a nezávislého vědeckého bádání v oblastech důležitých pro bezpečnost České republiky a plnění jejích spojeneckých závazků. Působnost UO je dána zaměřením vzdělávání, výchovy a přípravy vojenských profesionálů pro potřeby Armády České republiky (AČR) a vědecké činnosti ve prospěch resortu Ministerstva obrany (MO).“²⁵

Univerzita obrany v Brně je tvořena třemi fakultami. První je Fakulta vojenského leadershipu, druhou je Fakulta vojenských technologií a třetí je Fakulta vojenského zdravotnictví. Součástí univerzity je také Ústav ochrany proti zbraním hromadného ničení, Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií, Centrum tělesné výchovy a sportu a Centrum jazykového vzdělávání. Studenti Univerzity obrany jsou vzděláváni a vedeni tak, aby byli samostatní, tvořiví, vytrvalí, obětaví a aby vládli sebekázní. Vyučované programy a obory jsou přednostně zaměřeny na vojenskou aplikaci, avšak klade důraz na všestrannost a možnost celoživotního uplatnění ve vojenském, ale i civilním životě.²⁶

Na Univerzitě obrany jsou akreditovány obory bakalářské, magisterské i doktorské. V rámci těchto programů jsou vyučovány předměty s vojensko-manažerským, ekonomickým, technickým a zdravotnickým zaměřením. Univerzita také uskutečňuje výuku v programech celoživotního vzdělávání prostřednictvím kariérových kurzů

²⁴ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

²⁵ Univerzita Obrany, Základní fakta o škole [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zakladni_fakta_skoly.aspx>.

²⁶ Univerzita Obrany, Základní fakta o škole [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zakladni_fakta_skoly.aspx>.

s postgraduálním charakterem. Absolventi Univerzity obrany jsou připraveni mimo jiné i pro účast v zahraničních misích či v aktivitách, které jsou zaštiťovány sdružením NATO.²⁷

Vzdělávací i vědecká působnost Univerzity obrany výrazně přesahuje resort obrany i rámec České republiky. Na univerzitě jsou rozvíjeny obory, které souvisí s bezpečností republiky, dále s její obranou a obranným průmyslem především. Podobné obory nejsou na jiných vysokých školách v České republice vyučovány. Posláním této vysoké školy spočívá v garanci rozvoje vojenského myšlení v rovině operační, vojensko-politické i strategické. Škola v těchto oblastech také podporuje vrcholový management resortu. Zástupci Univerzity obrany udržují styky se zahraničními pedagogy a armádními institucemi ostatních vyspělých států. Tato spolupráce je rozvíjena především s vojenskými školami států, které jsou členy Severoatlantické aliance.²⁸

Policejní akademie České republiky v Praze

“Policejní akademie České republiky se sídlem v Praze (dále jen PA ČR) je státní vysoká škola univerzitního typu, vůči které vykonává Ministerstvo vnitra ČR působnosti podle § 95 zákona o vysokých školách. PA ČR uskutečňuje v prezenční nebo kombinované formě bakalářský (Bc.), magisterský (Mgr.) a doktorský studijní program (Ph.D.). Studium v každém studijním programu je ukončeno soubornou státní zkouškou z vybraných předmětů a obhajobou bakalářské, diplomové nebo disertační práce. PA ČR se člení na Fakultu bezpečnostního managementu a Fakultu bezpečnostně právní. Obě fakulty mají sídlo shodné se sídlem PA ČR.”²⁹

Policejní akademie umožňuje studium nejen policistům ve služebním poměru, ale také zaměstnancům ministerstva vnitra a ostatních resortů, prostřednictvím jejichž složek je uskutečňována ochrana práva. Kromě těchto jednotlivců se mohou o studium na této škole ucházet také civilní uchazeči, kteří mají absolvované středoškolské vzdělání.³⁰ Možnost studia je podmíněna zvládnutím přijímacího řízení. Přijímací zkoušky pro

²⁷ Univerzita Obrany, Zaměření školy [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zamereni_skoly.aspx>.

²⁸ Univerzita Obrany, Základní fakta o škole [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zakladni_fakta_skoly.aspx>.

²⁹ Policejní akademie České republiky v Praze, O škole [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.

³⁰ Policejní akademie České republiky v Praze, O škole [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.

bakalářský studijní program zahrnují znalostí test a jazykový test. Pro magisterské studijní programy k těmto testům přibývá ještě test logického myšlení a je přihlíženo k výsledům na bakalářském studiu. Doktorské přijímací zkoušky zahrnují písemný jazykový test, ústní zkoušku z vybraných předmětů a jsou zde zohledňovány body, které uchazeč získá za průměr z předchozího studia, za prokázané schopnosti zdůvodnit vybrané téma disertační práce, dále body za již uskutečněnou vědecko-výzkumnou činnost či aktivity v publicistice a také body za korelaci své vybrané disertační práce s výzkumnými záměry Policejní akademie České republiky a bezpečnostních sborů.³¹

Každý absolvent Policejní akademie České republiky by měl nalézt uplatnění ve funkcích řídicího charakteru, ve specializovaných profesích v resortu ministerstva vnitra, u Policie České republiky, u Vojenské policie, Celní správě, u obecní či městské policie, u Bezpečnosti informační služby, Vězeňské služby či v řadách soukromých bezpečnostních služeb. Absolventi z civilních řad se mohou stát členy Policie České republiky, či se uplatnit na různých pozicích v hospodářských oborech.³²

Policejní akademie České republiky se v roce 2003 zapojila do programu Erasmus. Nyní aktivní program Erasmus+ má za úkol nahradit několik stávajících programů Evropské unie, které obsahují celou oblast vzdělávání. Je zde program celoživotního učení (vzdělávání vysokoškolské), Leonardo da Vinci (vzdělávání odborné), Grundwig (vzdělávací program pro dospělé), Comenius (zaměřený na učitele), program „Mládež v akci“, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink a program spolupráce s průmyslovými zeměmi (programy mezinárodní kooperace).³³

3.4.3 Vysoké školy v číslech

V následující kapitole jsou uvedeny vybrané statistické ukazatele z oblasti školství. Pro účely této diplomové práce zde budou uvedeny a komentovány pouze údaje o vysokých školách.

³¹ PA ČR, Sbírnka interních aktů řízení rektora Policejní akademie České republiky v Praze [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/uchazec/sb_in_1614.pdf>

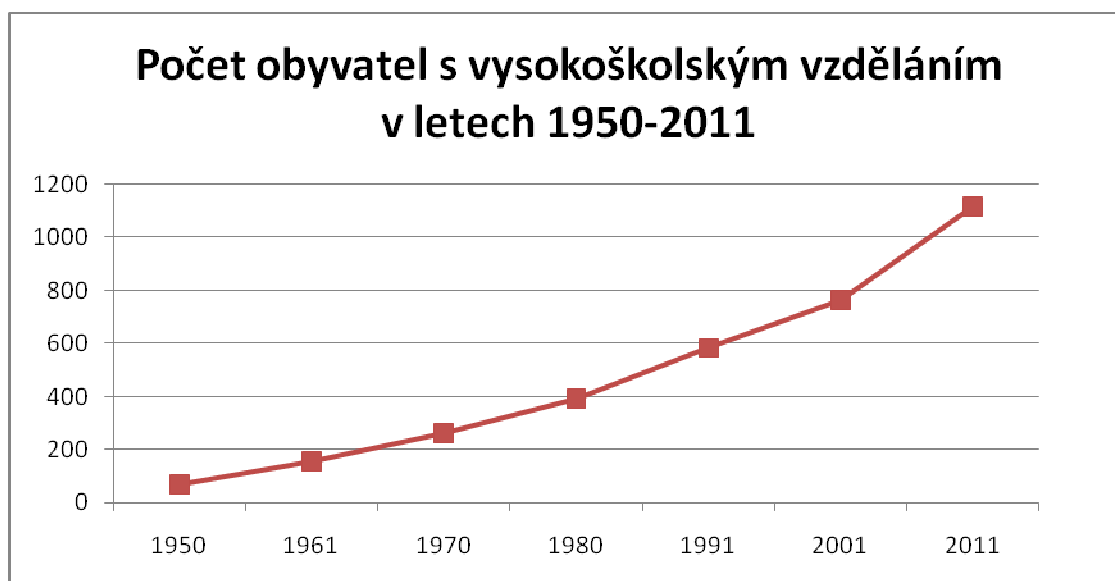
³² Policejní akademie České republiky v Praze, O škole [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.

³³ Policejní akademie České republiky v Praze, Erasmus+ [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.polac.cz/g2/view.php?katedry/zahrstyk/index.html>>.

V České republice se počet vysokých škol pohybuje v úzkém rozmezí od 69 do 72. V současné době, tedy v akademickém roce 2014/2015, je to 72 vysokých škol. Soupis těchto vysokých škol je uveden v předchozích kapitolách v tabulkách č. 1 a 2. Velkou početní převahu mají nad veřejnými školami školy soukromé, na kterých však studuje v průměru na jednu školu méně žáků, než na školách veřejných.³⁴

Pokud budeme porovnávat dlouhodobý vývoj počtu vysokoškoláků, pak podle údajů zjištěných ze sčítání lidu v období let 1950-2011, dochází k neustálému nárůstu. Oproti tomu se několikrát snížil počet lidí, které mají pouze základní vzdělání. Všechny ostatní stupně vzdělání rostou. V roce 1950 měl vysokoškolské vzdělání pouze jeden obyvatel ze sta. Současně lze říci, že mezi nimi bylo 5,5 krát více mužů než žen. Tato situace ve vzdělávání samozřejmě odpovídala hospodářsko-spoločenské situaci v tehdejší době. I v následujícím desetiletí se tento trend udržel a neustále se navyšoval. K nárůstu počtu vysokoškoláků přispěla i možnost zavedení dálkového studia a to i pro dospělé, respektive zaměstnané.³⁵

Graf č. 1: Počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 1950-2011

Zdroj: statistikaamy.cz, vlastní zpracování

³⁴ Český statistický úřad, Veřejná databáze [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?childsel0=1&cislotab=VZD4100PU_KR&kapitola_id=17&null>.

³⁵ Statistika&My, Za 60 let se zvýšil podíl vysokoškoláků 12krát [online]. 2015. [cit. 25-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.statistikaamy.cz/2015/03/za-60-let-se-zvysil-podil-vysokoskolaku-12krat/>>.

V níže uvedené tabulce je možné vidět data za vysoké školy veřejné i soukromé v jednotlivých krajích. Konkrétně pak v první části tabulky můžeme vidět celkový počet vysokých škol, počet veřejných škol a počet fakult. V druhé části tabulky jsou uvedeny počty studentů a to jak souhrnné, tak pro školy veřejné a soukromé. Tato data jsou za rok 2012. Jak je vidět, nejvyšší počet vysokých škol i studentů je v Praze. Co se počtu vysokých škol týče, na pomyslném druhém místě je Jihomoravský kraj s třinácti školami. Těchto třináct škol však eviduje méně studentů, než kraj Moravskoslezský. Tyto počty jsou samozřejmě ovlivňovány velikostí a kapacitou jednotlivých vysokých škol. Aby byly tyto počty vysokých škol kompletní, je nezbytné ještě zahrnout školy státní, tedy jednu v Praze a jednu v Brně.

Tabulka č. 3: Veřejné a soukromé vysoké školy podle krajů za rok 2012

ČR, kraje	Vysoké školy veřejné a soukromé					
	Školy	Z toho veřejné	Fakulty	Studenti (fyzické osoby) státního občanství ČR [2]		
				Celkem	V tom na vysokých školách	
					Veřejných	Soukromých
Česká republika	70	26	141	341 599	302 317	39 819
Hlavní město Praha	32	8	38	46 330	36 238	10 238
Středočeský kraj	2	-	1	37 190	29 001	8 265
Jihočeský kraj	4	2	9	23 138	21 605	1 565
Plzeňský kraj	1	1	8	15 905	14 395	1 533
Karlovarský kraj	1	-	1	7 075	5 624	1 461
Ústecký kraj	2	1	8	20 837	17 998	2 868
Liberecký kraj	1	1	6	12 088	10 564	1 544
Královéhradecký kraj	1	1	6	17 925	16 556	1 393
Pardubický kraj	1	1	7	16 823	15 745	1 093
Vysočina	2	1	-	18 169	16 785	1 407
Jihomoravský kraj	13	5	27	38 010	35 018	3 033
Olomoucký kraj	3	1	8	21 907	20 091	1 842
Zlínský kraj	2	1	6	22 269	21 100	1 199
Moravskoslezský kraj	5	3	16	43 584	41 357	2 269

Zdroj: czso.cz, vlastní zpracování

Následující tabulka ukazuje počty absolventů vysokých škol veřejných, soukromých i celkový počet v jednotlivých letech za období 2010-2014. Jak je v tomto pětiletém období vidět, celkové počty absolventů se nijak rapidně nemění, nezvedají se.

K pozvolnému růstu došlo v jednotlivých letech 2011 a 2012, ale následující rok se počet opět začal snižovat a v roce 2014 již bylo absolventů jen o 81 více, než v roce 2010.

Tabulka č. 4: Počty absolventů v letech 2010-2014

Vysoké školy		Absolventi na VŠ ve studiu										
		celkem	Prezenčním					Distančním a kombinovaném				
			celkem	bakalářském	magisterském ²⁾	navaz. magisterském ¹⁾	doktorském	celkem	bakalářském	magisterském ²⁾	navaz. magisterském ¹⁾	doktorském
2014	Celkem	88 146	63 382	35 034	5 086	22 730	592	24 845	13 254	283	9 456	1 857
	Veřejné	74 391	57 704	30 880	5 086	21 208	589	16 764	8 644	283	6 000	1 842
	Soukromé	13 761	5 680	4 154	–	1 523	3	8 081	4 610	–	3 456	15
2013	Celkem	91 679	65 306	36 419	5 404	22 968	596	26 487	14 568	339	9 779	1 809
	Veřejné	76 586	59 354	31 876	5 403	21 560	596	17 341	8 826	339	6 380	1 802
	Soukromé	15 102	5 954	4 545	1	1 408	–	9 149	5 743	–	3 400	7
2012	Celkem	93 943	65 299	36 415	6 555	21 745	666	28 756	16 013	612	10 141	1 997
	Veřejné	76 861	59 396	31 785	6 553	20 476	664	17 572	9 172	612	5 799	1 995
	Soukromé	17 093	5 905	4 632	2	1 269	2	11 188	6 841	–	4 345	2
2011	Celkem	92 975	64 751	35 719	7 519	21 044	539	28 344	16 228	594	9 636	1 900
	Veřejné	76 640	58 997	31 155	7 511	19 861	539	17 754	9 616	594	5 660	1 898
	Soukromé	16 347	5 756	4 565	8	1 183	–	10 591	6 613	–	3 976	2
2010	Celkem	88 065	62 051	33 914	8 943	18 782	488	26 113	15 346	730	8 308	1 734
	Veřejné	73 075	56 630	29 480	8 916	17 820	488	16 534	9 183	730	4 900	1 726
	Soukromé	15 007	5 427	4 436	27	964	–	9 580	6 163	–	3 409	8

Zdroj: dsia.uiv.cz, vlastní zpracování

3.5 Financování vysokých škol

Financování vysokých škol je důležité téma, kterým se zabývá nejen ekonomická teorie, ale také hospodářská praxe. Správné investice do vzdělávání veřejnosti nepřinášejí pozitivní efekt pouze jednotlivcům, ale i celé společnosti. Kvalitně vzdělaný lidský kapitál je totiž zdroj ekonomického růstu, základ pro rozvoj dané společnosti a také předpokladem pro udržení a růst konkurenceschopnosti celé země.

Pro dosažení možnosti poskytovat kvalitní vzdělávání je nezbytné dát mu také kvalitní potřebné zdroje. Měla by to být vhodná kombinace kvalifikovaných profesorů, dostatečné odborné a technické vybavení vysokých škol a jejich zařízení. Neposlední složkou jsou dostatečně motivovaní studenti, kteří jsou ochotni se vzdělávat. I do motivace

studentů je nezbytné investovat. Tyto nároky však musí být správně vyváženy, aby nedocházelo k nadměrnému zatížení státního rozpočtu a daňových poplatníků.³⁶

Ve vyspělých zemích, ale i v zemích, které procházejí rozvojem, výdaje na školství rostou nejen v absolutních hodnotách, ale často také ve formě podílu na veřejných výdajích či na HPD (hrubém domácím produktu). Důvody, proč je vzdělávání financováno z veřejného rozpočtu (z veřejných zdrojů), vyplývají z ekonomických teorií. Patří sem například existence velkého množství externalit, spravedlivý přístup ke vzdělání, slabé možnosti mladých studentů financovat si celé vzdělání z vlastních zdrojů a podobně.³⁷

3.5.1 Financování soukromých vysokých škol

Soukromé vysoké školy, které jsou typu neuniverzitního, spadají do neziskového soukromého sektoru. V tomto sektoru není cílem zisk, ale pouze přímý užitek. Pravidlem je, že soukromý neziskový sektor je financován z finančních prostředků fyzických či právnických osob, které se samy rozhodnou, že vloží své volné prostředky do produkce či distribuce statků a to bez očekávání zisku. Výhodou pro tyto společnosti je, že jim jsou obvykle sníženy, případně zcela odpuštěny obecně platné daně. Tato část neziskového sektoru může produkovat pouze činnosti, které upravuje zákon.³⁸ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách také říká, že právnická osoba, které bylo uděleno oprávnění působit jako soukromá škola, má povinnost získat peněžní prostředky pro svou činnost, tedy pro činnost vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, inovační, vývojářskou, uměleckou či další tvůrčí činnosti. Této škole také může být poskytnuta dotace na uskutečnění akreditovaného studijního programu a programu celoživotního vzdělávání či na činnosti s těmito programy spojenými. Dále může soukromá vysoká škola obdržet dotace na stipendia. Výše dotací jsou určovány dle dlouhodobých záměrů školy a ministerstva, dle typu a finanční zatíženosti akreditovaných programů, dle počtů studentů a v neposlední řadě dle výsledků, kterých škola dosáhla ve své činnosti.

³⁶ KLEŇHOVÁ, M., ŠTASTNOVÁ, P., CIBULKOVÁ, P. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a Glance 2010*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2010. s. 11. ISBN 978-80-211-0604-8.

³⁷ OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování podnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. s.124. Expert. ISBN 978-80-247-3228-2.

³⁸ SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, s. 11. ISBN 978-80-213-2131-1

3.5.2 Financování veřejných vysokých škol

Veřejné vysoké školy, které jsou typu univerzitního, spadají do veřejného neziskového sektoru. Tento sektor přijímá veřejné finance, které veřejný rozpočet získává především z obecně platných daní. Výše těchto financí je rovna výši nákladů těchto subjektů, případně mohou výdaje převyšovat příjmy subjektů. V případě, že dojde k situaci, kdy mají veřejné vysoké školy nižší příjmy než výdaje, je daný rozdíl vyrovnáván prodejem vyprodukovaných statků. Prodej je realizován za ceny, které nezahrnují zisk a jsou vytvořeny na základě veřejného zájmu.³⁹

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každý rok vydává a na svých internetových stránkách zveřejňuje Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen pravidla MŠMT). Podle těchto pravidel je postupováno při přidělování níže uvedených prostředků veřejným vysokým školám:

- **Příspěvek z rozpočtu státu na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost** (dále jen činnosti vysokých škol) – řídí se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
- **Dotace z rozpočtu státu** - řídí se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
- **Dotace na ubytování a stravování studentů** – řídí se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách⁴⁰

Tato pravidla nejsou používána při poskytování dotací, které se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů a také na dotace, které jsou poskytovány ze státního rozpočtu a jsou kryty rozpočtem Evropské unie nebo prostředky Národního fondu. Příspěvky a dotace jsou ministerstvem poskytovány na základě žádosti dané vysoké školy, dlouhodobých záměrů v činnostech vysoké školy a ministerstva. Veškeré náležitosti, které musí tato žádost obsahovat, upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Žádost musí být vždy doložena v písemné formě. Pokud vysoká škola požádá o předběžné poskytnutí části

³⁹ SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, s. 11. ISBN 978-80-213-2131-1

⁴⁰ MŠMT, Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám [online]. 2015. [cit. 30-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/uplne-zneni-pravidel-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-1>>.

příspěvku či dotace před tím, než je možné o výši příspěvku či dotace rozhodnout, je vydáno rozhodnutí o předběžném příspěvku či dotaci. Skutečnost, jak vysoké školy hospodaří s poskytnutými příspěvky a dotacemi, je kondolována ministerstvem dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. Při udělení rozhodnutí o poskytování dotací a příspěvků jsou vysokým školám předkládána také pravidla pro vyúčtování těchto příspěvků a dotací. Příjemce těchto finančních prostředků je povinen tyto prostředky vypořádat se státním rozpočtem.⁴¹

„Metodika pro stanovení příspěvku a dotací poskytovaných vysokým školám vychází z priorit dlouhodobého záměru ministerstva. V období 2011 – 2015 jsou jimi především podpora kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání, otevřenost národnímu i mezinárodnímu prostředí a podpora efektivit financování vysokých škol. Touto metodikou ministerstvo podporuje diverzifikaci vysokých škol v ČR, motivuje vysoké školy k vyšším a kvalitnějším výkonům i vyšší efektivitě vzdělávacího procesu. Ministerstvo rovněž může vysoké škole poskytnout finanční prostředky cílené na podporu studentů při jejich studiu. Rozpočet vysokého školství, resp. bilance příspěvku a dotací poskytovaných vysokým školám podle těchto Pravidel, je členěn na rozpočtové okruhy a ukazatele. Rozpočtový okruh I je zaměřený na institucionální financování vysokých škol (ukazatele A, K), rozpočtový okruh II sdružuje ukazatele zaměřené na podporu studentů formou stipendií nebo dotací (ukazatele C, J, S, U), rozpočtový okruh III obsahuje nástroje podpory rozvoje vysokých škol (ukazatel I) a rozpočtový okruh IV zahrnuje ukazatele zaměřené na mezinárodní spolupráci a další ukazatele (ukazatele D, F).“⁴²

Jak je uvedeno v odstavci výše, podkladem pro přidělování finančních prostředků vysokým školám jsou ukazatele stanovené ministerstvem. Popis jednotlivých ukazatelů je dle dokumentu MŠMT Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám následující (2015):

- Ukazatel A – počet studentů ve studijních programech: jedná se o rozpočtový ukazatel, který má za úkol kvantifikovat výkony dané vysoké školy zaměřující se na typ a finanční náročnost akreditovaných programů včetně programů

⁴¹ MŠMT, Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám [online]. 2015. [cit. 30-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/uplne-zneni-pravidel-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-1>>.

⁴² MŠMT, Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám [online]. 2015. [cit. 30-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/uplne-zneni-pravidel-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-1>>.

z celoživotního vzdělávání, dále na počet studentů a dosažené výsledky v činnostech školy. Do tohoto ukazatel je zahrnován tzv. limitovaný počet studentů, jenž ministerstvo stanovuje dle ukazatelů B1, M1, N1, P1 a SP2+. Podstatnou část ze základny získávají školy automaticky, zbylá část je vždy sečtena a přerozdělena mezi jednotlivé vysoké školy dle podílů na výsledku indikátoru kvality a výkonu, které jsou pro jednotlivé ukazatele definovány.

- Ukazatel B1 – počet studentů v prvním ročníku bakalářských studijních programů: jako vstupní údaj je používán přepočtený počet studentů započtený do této kategorie v předchozím roce.
- Ukazatel M1 – počet studentů v prvním ročníku dlouhých magisterských studijních programů: jako vstupní údaj je opět používán přepočtený počet studentů započtený do této kategorie v předchozím roce.
- Ukazatel N1 – počet studentů v prvním ročníku navazujících magisterských studijních programů: vstupním údajem je opět počet studentů zařazených do tohoto ukazatele v předchozím roce.
- Ukazatel P1 – počet studentů v prvním ročníku doktorských studijních programů: za základnu je zde znovu brán počet studentů zahrnovaný do ukazatele P1 v přechozím období.
- Ukazatel SP2+ - souhrnný počet studentů ve druhých a vyšších letech studia: tento ukazatel je součet studentů v jednotlivých letech všech studijních programů. Počty studentů druhých a vyšších ročníků jsou dále upravovány dle metodiky definované v pravidlech.

Ukazatele B1, M1, N1 a P1 jsou ovlivňovány indikátory kvality a výkonu, které jsou používány pro podporu diverzifikace vysokoškolského vzdělávání. Na základě těchto indikátorů (jejich hodnot) může vzrůst či klesnout počet studentů v základně jednotlivých těchto ukazatelů. Výsledkem je přerozdělení ve prospěch škol, které dosahují v jednotlivých kategoriích lepších výsledků.

Tabulka č. 5: Indikátory kvality a výkonu

Indikátory kvality a výkonu vysokých škol	B1	M1, N1	P1
Celkem	100%	100%	100%
Výsledky výzkumu, vývoje a inovací	29,5%	39%	44,5%
Výsledky umělecké činnosti	0,5%	1%	0,5%
Účelová neinvestiční podpora výzkumu, vývoje a inovací	5%	5%	10%
Vlastní příjmy	5%	5%	5%
Kvalifikační struktura akademických pracovníků	30%	20%	10%
Zahraníční studenti	5%	5%	5%
Samoplátcí	5%	5%	5%
Studenti vyslaní v rámci mobilitních programů	10%	10%	10%
Studenti přijatí v rámci mobilitních programů	10%	10%	10%

Zdroj: msmt.cz, Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám

- Ukazatel K – kvalita a výkon: jedná se o rozpočtový ukazatel, prostřednictvím něhož jsou kvantifikovány výkony vysokých škol zaměřené na výsledky jejich činností. Cílem je podpořit kvalitní výstupy vysokých škol. Tento ukazatel je vypočítáván prostřednictvím níže uvedených indikátorů kvality a výkonu:

Tabulka č. 6: Indikátory kvality a výkonu pro ukazatel K

Indikátory kvality a výkonu pro ukazatel K	100%
Výsledky výzkumu, vývoje a inovací	34,3%
Výsledky umělecké činnosti	3,5%
Účelová neinvestiční podpora výzkumu, vývoje a inovací	4%
Vlastní příjmy	4%
Kvalifikační struktura akademických pracovníků	2,6%
Zaměstnanost absolventů	16%
Zahraníční studenti	2,6%
Samoplátcí	4%
Studenti vyslaní v rámci mobilitních programů	14,5%
Studenti přijatí v rámci mobilitních programů	14,5%

Zdroj: msmt.cz, Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám

- Ukazatel C – stipendia pro studenty doktorských studijních programů: celkový objem příspěvků na tuto skupinu studentů se stanovuje pro každý rozpočtový

rok a to s ohledem na možnosti rozpočtu vysokého školství. Výši příspěvku na jednoho studenta určuje ministerstvo.

- Ukazatel J – dotace na ubytování a stravování: tato dotace je vypočítána jako součin vykázaného množství hlavních jídel v období od listopadu roku n-2 do října roku n-1 a částky stanovené na jedno hlavní jídlo. Tuto dotaci lze během roku upravovat na žádost rektora.
- Ukazatel S – sociální stipendia: výše tohoto stipendia je počítána jako součin počtu studentů, kteří prokázali nárok na sociální stipendium a výše stipendia, která je stanovena zákonem o vysokých školách. Tato stipendia jsou poskytována na deset měsíců v daném roce. Studenti, kteří jsou započítáváni do tohoto ukazatele (kteří tedy mají nárok na sociální stipendium), musí studovat ve standardní době studijního programu a předložit žádost o toto stipendium dle zákona o vysokých školách. Pokud student studuje více studijních programů, je mu stipendium přiznáno pouze jednou.
- Ukazatel U – ubytovací stipendia: toto stipendium se vypočítává jako podíl z celkové částky, kterou ministerstvo uvolní na ubytovací stipendia všech škol, a počtu studentů všech vysokých škol splňujících v předchozím roce podmínky pro započtení. Tato částka je pak násobena počtem studentů konkrétní školy. Ubytovací stipendium může být vyplaceno studentovi, který studuje prezenční formu studia, jeho trvalé bydliště je v jiném okrese než je sama škola, případně pokud studuje na území hlavního města Prahy je jeho trvalý pobyt mimo Prahu, dále pokud nepřekročil standardní dobu studia a pokud studuje v prvním programu či programu na něj navazujícím a podobně.
- Ukazatel G - fond rozvoje vysokých škol: tento ukazatel byl zrušen
- Ukazatel I – rozvojové programy ministerstva: na jeho základě je vysokým školám poskytována dotace na realizaci projektů, které jsou úspěšné ve výběrových řízeních.
- Ukazatel D – mezinárodní spolupráce: tento příspěvek je vyplácen na podporu mezinárodní spolupráce. Výše tohoto příspěvku se odvíjí od prostředků, které byly škole vyplaceny na program Erasmus. Škola je oprávněna tuto část dotace použít na plnění programu CEEPUS.

- Ukazatel F – Fond vzdělávací politiky: hlavní cíl tohoto fondu je podporovat aktivity školy, které vedou k tvorbě rezerv na neočekávané a mimořádné události. Tento fond je rozdělen na oblast podpory rozvoje systému vysokoškolského vzdělávání a oblast podpory, která reaguje na zmiňované mimořádné a neočekávané události.

Státní příspěvky a dotace jsou hlavním, ne však jediným zdrojem financování veřejných vysokých škol. Mezi další zdroje těchto škol patří poplatky studentů za studium, výnosy z majetku školy, případně výnosy z hlavní a doplňkové činnosti a příjmy z dědictví a darů. Výjimečně může být veřejným vysokým školám přiznán nárok na prostředky z jiných veřejných zdrojů v podobě státních fondů. Každá veřejná vysoká škola má za úkol hospodařit dle vlastního vyrovnaného rozpočtu, který je sestavován vždy na kalendářní rok. Vyúčtování, jak vysoká škola hospodařila, předkládá na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy po ukončení daného kalendářního roku. Každá tato škola má povinnost zřídit rezervní fondy pro krytí případné ztráty. Tyto ztráty mohou být jednak ze zisku, dále z reprodukce investičního majetku (opět se jedná o ztráty ze zisku, odpisů a ze zůstatku příspěvků), ztráty stipendijní (tedy z poplatků za studium), ztráty z odměn (ztráty ze zisku). Zakládán je také fond na účelově určené prostředky, fond sociální (tvoří ho zaměstnanci z části svých mezd) a fond provozních prostředků.⁴³

3.5.3 Financování státních vysokých škol

Jak již bylo uvedeno výše, mezi státní vysoké školy patří v České republice pouze vojenské vysoké školy a policejní vysoké školy, konkrétně pak Univerzita obrany v Brně a Policejní akademie České republiky v Praze. Tyto školy jsou obdobně jako veřejné vysoké školy financovány ze státního rozpočtu. Vojenská vysoká škola patří do organizační složky státu Ministerstva obrany a je tak financována především z kapitoly Ministerstva obrany. Policejní vysoká škola pak spadá do organizační složky státu, která je financována z kapitoly Ministerstva vnitra.⁴⁴

⁴³ SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, s. 47. ISBN 978-80-213-2131-1

⁴⁴ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN 1211-1244.

3.5.4 Vývoj financování vysokých škol v posledních letech

V této kapitole bude nastíněn vývoj financování celého školství v České republice v období od roku 2009 do roku 2013. Postupně bude podrobněji zhodnocen vývoj českého vysokoškolského vzdělávání v tomto období.

V roce 2013 tvořily veřejné výdaje 4,4% HDP, což bylo o 0,1% méně než v roce 2012. V korunách celkové výdaje na školství v tomto roce činily 172 805 174,3 tis. Kč, což bylo o 0,8% více než v roce 2012. V následující tabulce je možné vidět vývoj veřejných výdajů na školství v běžných cenách za roky 2009-2013 a to v mil. Kč a jejich podíl na HDP v procentech. Jak je v uvedené tabulce vidět, veřejné výdaje na školství v těchto letech nezaznamenávají výrazné výkyvy.

Tabulka č. 7: Veřejné výdaje na školství v běžných cenách (v mil. Kč) a podíl na HDP

Případné aktualizace údajů publikovaných ČSÚ byly zpětně promítnuty i do předchozích období, se staršími publikacemi nemusí souhlasit.		2009	2010	2011	2012	2013
Hrubý domácí produkt v běžných cenách		3 758 979	3 790 880	3 823 401	3 845 926	3 883 780
Index spotřebitelských cen (2005 = 100)		113,3	114,9	117,1	121,0	122,7
Veřejné výdaje na školství celkem		163 943,0	162 965,1	173 722,0	171 369,9	172 805,2
Veřejné výdaje na vzdělávání		154 634,3	151 684,4	155 295,5	153 714,5	154 762,3
v tom z rozpočtu	MŠMT (kapitola 333)	121 766,7	117 096,1	124 502,1	124 197,6	124 411,5
	Transfery z MŠMT na KÚ a magistráty	-83 397,0	-80 102,1	-84 823,6	-84 756,0	-84 956,9
	Obcí a DSO a KÚ	115 125,1	113 600,2	114 663,9	113 277,3	114 227,5
	MO (kapitola 307)	1 142,8	1 093,5	955,7	998,5	1 082,6
	Transfery z MO na KÚ a magistráty	-3,3	-3,3	-2,5	-2,9	-2,4
Veřejné výdaje na školství v % HDP		4,4%	4,3%	4,5%	4,5%	4,4%
Veřejné výdaje na vzdělávání v % HDP		4,1%	4,0%	4,1%	4,0%	4,0%

Zdroj: převzato z Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR v roce 2013

Státní rozpočet poskytuje veřejným vysokým školám příspěvek na jejich činnost a dotace na rozvoj školy, ubytování a stravování studentů. Výši těchto příspěvků a dotací ovlivňují již výše definované parametry. Soukromým vysokým školám může být přiznána státní dotace na programy celoživotního vzdělávání a s ním spojené činnosti. Celkově bylo vysokým školám v roce 2013 vyplaceno 37 552 277 tis. Kč a to včetně programů Evropské unie. Rozdělení výdajů vysokých škol z kapitoly 333 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v běžných cenách je uvedeno v následující tabulce. Pokud budeme posuzovat

účelové vynaložení výdajů, výdaje na činnosti, které spadají mimo výzkum a vývoj, jsou ve výši 22 512 280 tis. Kč a výdaje, které do této kategorie spadají, jsou ve výši 15 039 997 tis. Kč. Zajímavé je, že rozhodující část příspěvků byla vydána veřejným vysokým školám na činnosti, které patří mimo výzkum a vývoj. Konkrétně to bylo celých 79,5% finančních příspěvků. Tato část byla stanovena normativně odvozením od obsahu a rozsahu činností daných vysokých škol. Zároveň byly zohledněny výkony a kvality těchto škol. Do těchto příspěvků jsou taktéž zahrnuty finanční prostředky na stipendia doktorandů, sociální a ubytovací stipendia a finance na činnosti spadající do fondu vzdělávací politiky. Soukromé vysoké školy v roce 2013 získaly ze státního rozpočtu 66 574 tis. Kč prostředků neinvestičního charakteru. Téměř polovina této částky, přesně 33 110 tis. Kč, šla na sociální a ubytovací stipendia studentů. Soukromým vysokým školám byl také poskytnut příspěvek ve výši 26 194 tis. Kč v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Jak je vidět, výdaje na činnost vysokých škol a výdaje na vysokoškolské koleje a menzy zaznamenávají po celé sledované období klesající trend a to i přes to, že počty absolventů vysokých škol neustále rostly.

Tabulka č. 8: Výdaje vysokých škol z rozpočtu kapitoly 333 MŠMT ve stálých cenách

		2009	2010	2011	2012	2013
Výdaje na vysoké školy z rozpočtu kapitoly 333 MŠMT						
Veřejné výdaje na vysoké školy celkem		29 154 797,4	28 320 659,4	33 365 265,0	30 502 021,1	30 604 952,9
v tom	Neinvestiční výdaje	24 842 480,0	24 149 924,8	24 759 594,5	24 351 978,7	24 856 939,9
	Investiční výdaje	4 312 317,4	4 170 734,6	8 605 670,5	6 150 042,5	5 748 012,9
Výdaje na vysoké školy podle funkčního třídění						
Celkem		29 154 797,4	28 320 450,5	33 365 265,0	30 502 021,1	30 604 952,9
Činnost vysokých škol		22 949 932,9	21 519 000,1	19 470 791,3	18 275 178,1	17 862 175,8
Vysokoškolské koleje a menzy		191 286,0	191 032,2	170 650,6	150 218,2	141 406,7
Výzkum a vývoj		5 904 675,1	6 511 058,9	13 309 140,0	11 863 449,2	12 257 536,4
Záležitosti vzdělávání j.n.		7 267,0	6 014,2	333 562,3	141 858,9	263 047,9
Mezinárodní spolupráce		-	-	-	133,1	-
Protidrogová politika		485,4	-	-	175,0	-
Prevence kriminality		-	258,1	505,6	196,1	-
Volný čas dětí a mládeže		717,6	1 008,7	1 248,9	1 232,4	1 819,1
Rozvojová a humanitní zahraniční pomoc		100 433,4	92 078,3	79 366,4	69 580,2	78 967,0

Zdroj: převzato z Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR v roce 2013

4 Praktická část

V praktické části této práce bude provedena analýza financování dvou veřejných vysokých škol. Porovnávána bude Česká zemědělská univerzita v Praze (dále také jako ČZU) a Mendelova univerzita v Brně (dále také jako Mendelu).

U vybraných vysokých škol bude provedeno shrnutí jejich aktuálních činností, celkového stavu a následně bude provedeno zhodnocení jejich finanční situace v uplynulém období. Zdrojem těchto údajů budou jednotlivé výroční zprávy o činnosti a hospodaření daných škol a jiné volně dostupné zdroje.

4.1 Česká zemědělská univerzita v Praze

Historie České zemědělské univerzity v Praze byla započata roku 1906, kdy byl dekretem císaře Františka Josefa zřízen zemědělský odbor při České vysoké škole technické. Česká zemědělská univerzita v Praze si spolu s vývojem celého školství prošla řadou významných změn a do své současné podoby byla transformována 1.1.1995.⁴⁵

4.1.1 Fakulty a součásti České zemědělské univerzity v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze má několik fakult a celou řadu dalších součástí, jako jsou vysokoškolské ústavy, školní zemědělské podniky apod. Tyto dílčí jednotky jsou uvedeny níže:

Fakulty:

- Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (FAPPZ)
- Provozně ekonomická fakulta (PEF)
- Technická fakulta (TF)
- Fakulta tropického zemědělství (FTZ)
- Fakulta životního prostředí (FŽP)
- Fakulta lesnická a dřevařská (FLD)

⁴⁵ Česká zemědělská univerzita v Praze. *Základní informace* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=298>>.

Celouniverzitní pedagogická pracoviště:

- Institut vzdělávání a poradenství (IVP)
- Studijní a informační centrum (SIC)
- Katedra tělesné výchovy (KTV)
- Metrologické pracoviště
- Meteorologické stanice

Účelová zařízení

- Koleje a menzy (KAM)
- Školní zemědělský podnik v Lánech (ŠZP)
- Školní lesní podnik v Kostelci nad Černými lesy (ŠLP)
- Vinařské středisko Mělník – Chloumek (VS)⁴⁶

Česká zemědělská univerzita má své pobočky také mimo Prahu. Konkrétně pak jednotlivé fakulty ČZU provozují níže uvedená střediska:

Tabulka č. 9: Vzdělávací střediska ČZU mimo Prahu k 31.1.2015

PEF	FAPPZ	FLD	FŽP
Hradec Králové Cheb Most Sezimovo Ústí - Tábor Jičín Litoměřice Klatovy Šumperk	Hradec Králové Mělník Humpolec	Písek Trutnov	Litvínov Březnice u Příbrami Karlovy Vary

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU, 2014, str. 9

V těchto výše uvedených střediscích mohou studenti realizovat kombinovanou formu výuky, probíhají zde vybrané kurzy a programy celoživotního vzdělávání v různých regionech. Tato výuka probíhá v zařízeních partnerů, se kterými ČZU spolupracuje, případně v zařízeních, která jsou určena ke standardní vysokoškolské výuce a ČZU si je

⁴⁶ Česká zemědělská univerzita v Praze. : *Fakulty* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=296>>

dlouhodobě pronajímá. Tyto regionální pobočky spolupracují také s tamními hospodářskými partnery (regionální pobočky Agrární komory, regionální podniky), s partnery ze státní správy (městské a krajské úřady) či s neziskovými organizacemi (skupiny podporující Program rozvoje venkova ČR). Samotná výuka je zajišťována pouze kmenovými pedagogy ČZU.⁴⁷

4.1.2 Studijní programy, organizace studia

Veškeré hlavní aktivity z oblasti studijních programů a organizace studia předně vycházejí z dlouhodobého záměru ČZU 2011-2015 a jsou každoročně aktualizovány. Pro rok 2014 byl vytyčen specifický strategický cíl *„prohlubovat nabídku a realizaci různých forem vzdělávání reagujících na požadavky různých segmentů společnosti a propojených s výsledky výzkumné činnosti univerzity“*. Od tohoto cíle se odvíjely hlavní aktivity univerzity v roce 2014. Ve snaze přiblížit se tomuto cíli byly nově akreditovány dva studijní obory v anglickém jazyce a zároveň byla celkem pěti studijním oborům prodloužena akreditace. Otevření dvou nových oborů v anglickém jazyce přispělo také k naplňování specifického strategického cíle *„být otevřenou mezinárodní univerzitou“*, který byl stanoven v Aktualizaci dlouhodobého záměru pro rok 2014.⁴⁸

V roce 2014 měla Česká zemědělská univerzita akreditovaných celkem 112 studijních programů. V příloze č. 1 jsou uvedeny počty všech těchto akreditovaných studijních programů. Studijní programy jsou zde členěny podle fakult, ostatních součástí univerzity a také dle formy a typu studia. V porovnání s rokem 2013 došlo ke zvýšení počtu studijních programů o dva. V již ustálené nabídce studijních programů je celkem pět různých skupin, které jsou klasifikovány dle kmenových oborů vzdělávání, což činí polovinu všech kmenových oborů ČZU. Dle této skutečnosti je možné konstatovat, že zaměření ČZU je široké. V zemědělských, veterinárních a lesnických vědách a naukách je akreditováno celkem 64 studijních programů, technické vědy a nauky mají celkem 25 programů, ekonomie 19 programů, pedagogika, učitelství a sociální péče 2 programy a přírodní vědy a nauky mají také dva programy. Nejvíce diverzifikované obory nabízí

⁴⁷ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 8

⁴⁸ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 21

Fakulta lesnická a dřevařská, která nabízí obory ze tří oblastí – ekonomie, zemědělské, lesnické a veterinární vědy a nauky a technické vědy a nauky.⁴⁹

Příloha číslo 2 ukazuje počty studijních programů a jejich oborů za roky 2006, 2010, 2012, 2013 a 2014. Z těchto údajů je patrná postupná diverzifikace bakalářských studií. V roce 2006 bylo akreditováno celkem 37 oborů. V roce 2014 došlo k nárůstu počtu oborů na 51. K výraznému vývoji došlo také v magisterských studiích. Zde počet oborů naopak klesl ze 70 oborů v roce 2006 na 63 oborů v roce 2014. Ovšem v posledních letech tohoto období docházelo k opětovnému mírnému nárůstu. V oblasti doktorských studií již nedochází k výrazným změnám a počet doktorských programů zůstává téměř neměnný – od roku 2006 vzrostl jejich počet pouze o 6.⁵⁰

4.1.3 Studium v cizím jazyce

Na ČZU je akreditována celá řada oborů v anglickém jazyce a to nejen z důvodu rozvoje mezinárodních vztahů, ale také pro rozvoj celé univerzity. Obory v anglickém jazyce jsou většinou z hlediska náplně totožné s obory v českém jazyce. Podíl programů v anglickém jazyce na celkovém počtu programů (bez ohledu členění na bakalářské, magisterské a doktorské obory) na ČZU je celých 37%. Na Provozně ekonomické fakultě, Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů a Fakultě lesnické a dřevařské jsou anglické obory vyučovány ve všech typech studia – bakalářské, magisterské a doktorské. Ostatní fakulty umožňují studovat obory v anglickém jazyce pouze na magisterském a doktorském stupni studia. Celkově nejvíce oborů v anglickém jazyce nabízí Provozně ekonomická fakulta (13 oborů). Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů a Fakulta lesnická a dřevařská nabízejí 12 oborů, Fakulta životního prostředí 10 oborů, Fakulta tropického zemědělství 7 oborů a Technická fakulta 2 obory.⁵¹

Oproti roku 2013 vzrostl v roce 2014 počet studijních programů o dva. Tomuto nárůstu odpovídá i vývoj počtu studentů, kteří tyto obory studují. Trend nárůstu počtu studentů, kteří studují obory v anglickém jazyce, je již dlouhodobý. Kromě celkového počtu kmenových studentů rostl také podíl zahraničních kmenových studentů.⁵²

⁴⁹ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 21

⁵⁰ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 23

⁵¹ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 25

⁵² Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 26

Pro podporu studia v anglickém jazyce je využíváno rektorské stipendium, které v roce 2014 obdrželo 20 kmenových zahraničních studentů v navazujících magisterských oborech. Celkový počet cizinců mezi kmenovými studenty anglických oborů je 51%. Tento poměr má neustále rostoucí tendenci a cizinci tedy mají stále významnější podíl na celkovém počtu kmenových studentů anglických oborů. Z výše uvedeného vyplývá, že obory v anglickém jazyce umožňují studovat na ČZU jak zahraniční studenty, tak studenty z České republiky. Krátkodobé intenzivní přednáškové cykly a semináře v anglickém jazyce, které jsou vedeny významnými zahraničními odborníky, jsou realizovány na všech fakultách ČZU. V roce 2014 bylo realizováno 110 takovýchto kurzů a seminářů. Na Provozně ekonomické fakultě je navíc studentům nabízeno tzv. rozšířené jazykové studium. Studenti, kteří toto studium absolvují, obdrží mezinárodní jazykový certifikát. Rozšířené studium lze absolvovat v anglickém či německém jazyce.⁵³

Studenti ČZU mají také možnost účastnit se mezinárodní letní školy v anglickém jazyce. Tyto kurzy odrážejí vysoký stupeň internacionalizace ČZU a zároveň také naplňují jeden z cílů Dlouhodobého záměru 2011 – 2015 právě v oblasti internacionalizace. Výuka v těchto kurzech je velice intenzivní a specificky zaměřená. Zahraniční studenti mají možnost absolvovat tak některé z předmětů, které jsou na ČZU vyučovány. Nabízené letní školy korespondují s profilem studijních oborů. Tyto kurzy lze považovat za formu krátkodobé mobility studentů. V roce 2014 letní školu na ČZU absolvovalo 587 zahraničních studentů a 74 studentů ČZU. Zahraniční studenti přitom pocházeli z 31 zemí světa a z více než 50 zahraničních univerzit.⁵⁴

Mimo výše uvedených kurzů pro zahraniční studenty ČZU organizuje také letní školy v zahraničí přímo pro studenty ČZU. Tyto kurzy jsou trendem především posledních let a mezi studenty sílí na atraktivitě. Kurzy probíhali mimo jiné v Polsku, Rusku, Indonésii, Pekingu, Turecku, Vídni, Kambodži, Moldávii atd.⁵⁵

Vzhledem k současným požadavkům na trhu práce se dá do budoucna očekávat navýšení zájmu o studium v cizím jazyce, případně o zahraniční pobyty a kurzy, na kterých mohou studenti zdokonalovat své jazykové znalosti a dovednosti. Česká zemědělská univerzita v Praze již nyní tento trend velmi podporuje a snaží se co nejvíce svých studentů

⁵³ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 26-27

⁵⁴ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 32

⁵⁵ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 33

do těchto aktivit zapojit. Silná podpora zahraničních vztahů bývá také jedním z důvodů preference České zemědělské univerzity některými studenty.

4.1.4 Program celoživotního vzdělávání

Celoživotní vzdělávání je pro ČZU důležitým tématem, jelikož naplňuje jeden ze specifických strategických cílů Dlouhodobého záměru a to „*prohloubit nabídku a realizaci různých forem vzdělávání reagujících na požadavky různých segmentů společnosti a propojených s výsledky výzkumné činnosti univerzity*“. Konkrétně pak celoživotní vzdělávání pomáhá naplňovat cíl „*rozvíjet nabídku a zabezpečení (studijní opory, multimediální učební pomůcky) neprezenčních forem studia (zde především ve vazbě na celoživotní vzdělávání, u kterého budou plně reflektovány potřeby regionálních partnerů)*“. Kurzy celoživotního vzdělávání jsou na ČZU rozdělovány na kurzy celoživotního vzdělávání orientované na výkon povolání, zájmové kurzy a kurzy Univerzity 3. věku. V roce 2014 byl znovu navýšen počet nabízených kurzů celoživotního vzdělávání a zároveň tak i počet jejich účastníků. Celkem bylo v tomto roce organizováno 61 kurzů, z čehož 36 kurzů patřilo pod záštitu Univerzity 3. věku. Kurzy byly z oblasti ekonomie (celkem 35 kurzů), zemědělských, lesnických a veterinárních věd (celkem 11 kurzů) a technických věd a nauk (celkem 9 kurzů).⁵⁶ Vývoj těchto výše uvedených kurzů od roku 2008 je zobrazen v následující tabulce č. 10.

Tabulka č. 10: Vývoj počtu kurzů celoživotního vzdělávání na ČZU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kurzy ČŽV orientované na výkon povolání	5	9	50	8	18	23	25
Zájmové kurzy ČŽV	2	3	2	17	0	2	0
Kurzy univerzity 3.věku	14	12	16	12	25	27	36
Kurzy ČŽV celkem	21	24	68	37	43	52	61

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 89

⁵⁶ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 89

4.1.5 Uchazeči, studenti a absolventi ČZU – jejich počty a úspěšnost

Skutečností, že je Česká zemědělská univerzita v Praze jednou z největších veřejných vysokých škol v České republice, odpovídá i množství jejích studentů. Z níže uvedené tabulky č. 11 vyplývá, že v roce 2014 se sice snížil počet uchazečů o studium oproti roku 2013 o 533, ale i tak jde o druhý nejvyšší počet přihlášených uchazečů v historii. Při porovnání počtu přihlášených uchazečů o studium a počtu podaných přihlášek je patrné, že každý uchazeč podá v průměru 1,3 přihlášky. Z toho lze usuzovat, že již není tak rozšířeným zvykem, aby si uchazeči podávali dvě a více přihlášek a že mají již celkem vyhraněnou představu o studijním programu, který chtějí studovat. Uchazeči o studium na ČZU musejí složit přijímací zkoušky, které si univerzita zajišťuje z vlastních zdrojů. K výsledkům maturitní zkoušky je přihlíženo pouze na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Ostatní fakulty k výsledkům maturit nepřihlízejí, jelikož rozestup mezi maturitní zkouškou a přijímacími zkouškami je velmi krátký. Obsah přijímacích zkoušek je však upraven pro každý obor. Přijímací zkoušky probíhají s výjimkou přijímacích zkoušek na doktorské studium písemnou formou.⁵⁷

Tabulka č. 11: Vývoj počtu zájemců o studium na ČZU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet přihlášek	17 221	20 995	22 276	22 126	24 950	27 212	26 627
Počet přihlášených	12 406	17 198	17 911	19 898	19 938	20 501	19 968

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 53

Z výše uvedeného počtu přihlášených studentů jich v roce 2014 na ČZU aktivně studovalo celkem 20 990, což je celkem o 1720 studentů méně než v roce předešlém. Pokud bychom k těmto aktivně studujícím studentům připočítali ještě studenty s přerušným studiem, studenty ze zahraničí, kteří na ČZU studují v rámci mobility a také studenty celoživotního vzdělávání, zvýšil by se počet na 27 549. I tento počet je však nižší než v roce 2013 a to o 763 studentů. Z níže uvedené tabulky č. 12 vyplývá, že trend poklesu počtu aktivních studentů na ČZU byl započat v roce 2013 a v roce 2014 se opět o něco prohloubil. Pokles počtu aktivních studentů je pozorovatelný u všech skupin

⁵⁷ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 53

studijních programů s výjimkou skupiny přírodních věd a nauk. Tato skupina má však pouze jeden studijní program s jedním magisterským a doktorským oborem. Tento obor v roce 2014 studovalo pouhých 45 studentů. Zajímavé je, že Českou zemědělskou univerzitu, která je převážně technicky orientovaná, studuje více žen než mužů, konkrétně 59 % žen a 41 % mužů. Celkem 75,5 % studentů je mimopražských, a tedy pouze zbylých 24,5 % studentů pochází z Prahy. Možnost využít kombinovanou formu studia v roce 2014 využilo 29,1 % studentů. I tento podíl má dlouhodobě klesající trend, zde již od roku 2011.⁵⁸

Tabulka č. 12: Vývoj počtu studentů na ČZU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Změna počtu aktivních studentů v akreditovaných programech (srovnání daného roku k roku předchozímu)	1,1	1,08	1,05	0,99	1,05	0,97	0,92
Změna počtu všech studentů (včetně účastníků CŽV a těch, kteří přerušili studium, a zahraničních výměnných studentů)	1,12	1,07	1,07	1,04	1,08	0,99	0,97

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 37-38

I přes to, že počty studentů na ČZU obecně klesají, počty neúspěšných studentů rok od roku vzrůstají. Počet i procento neúspěšných studentů na ČZU je vidět v níže uvedené tabulce č. 13. Tito neúspěšní studenti ukončují své studium buď na vlastní žádost, nebo z důvodu neplnění studentských povinností. Tyto dva důvody se často mohou prolínat, jelikož studenti, kteří se rozhodnou studia zanechat, neprovedou řádné ukončení a pouze přestanou plnit své studijní povinnosti, čímž postupně dojde k jejich vyloučení ze studia.⁵⁹

⁵⁸ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 37-39

⁵⁹ Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 40-41

Tabulka č. 13: Vývoj počtu a podílu neúspěšných studentů ČZU

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počty neúspěšných studentů	2 854	3 455	3 228	3 983	4 704	5 833
Proporcionalita neúspěšných studentů k celkovému počtu studentů	13%	15%	14%	17%	21%	27%

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 41

Dalším ukazatelem, který má dlouhodobě rostoucí tendenci je počet absolventů ČZU. Meziroční přírůstek byl mezi lety 2008 a 2009 12 %. Po tomto období se již od roku 2012 meziroční přírůstek ustálil na 2 %. Vývoj počtu absolventů je patrný z následující tabulky č. 14. Absolventi ČZU byli již několikrát ocenění ministrem zemědělství za vynikající diplomové práce, které měli významný dopad do zemědělské činnosti, lesnictví, vodního hospodářství a ochrany krajiny a zdrojů.

Tabulka č. 14: Vývoj počtu absolventů ČZU

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počty absolventů ve všech programech a typech studia	4386	4947	5264	5779	5888	6012	6231

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 45

Absolventi České zemědělské univerzity v Praze mají poměrně dobré uplatnění na trhu práce. Míra nezaměstnanosti absolventů ČZU (bráno v období 0-5 let po absolvování) dosahuje na 6,2 %, což je v porovnání s ostatními školami v podstatě průměrný výsledek. Hrubý měsíční příjem absolventů této univerzity je 31 206 Kč, což je řadí v porovnání s absolventy ostatních českých univerzit na sedmé místo v pomyslném žebříčku.⁶⁰

4.1.6 Financování České zemědělské univerzity v Praze

Jak již bylo řečeno výše, Česká zemědělská univerzita v Praze patří mezi veřejné vysoké školy, a proto je jejím hlavním zdrojem financování státní rozpočet. V níže uvedené tabulce č. 15 jsou zobrazeny základní rozvahové položky. Jak je z této tabulky patrné, Česká zemědělská univerzita v Praze má naprostou většinu svého majetku hrazenou

⁶⁰ KVAČKOVÁ, R. Absolventi VŠ berou až 50 tisíc. *Lidové noviny - příloha*, 17 Feb 2015, p. 12–15.

z vlastních zdrojů. V roce 2014 je poměr mezi celkovými pasivy a vlastními zdroji téměř 92 %, zbylých téměř 8 % připadá na zdroje cizí. Tento poměr se dlouhodobě nijak významně nemění. V cizích zdrojích roku 2014 je však možné pozorovat náhle navýšení položky dlouhodobých bankovních úvěrů. Oproti předchozímu období je to 3,5x více. Tento rozdíl je připisován snaze ČZU překonat přechodný nedostatek finančních prostředků v oblasti dotací. Také je z veřejných zdrojů univerzity patrné, že škola začíná více investovat do oprav a výstavby nových budov v areálu či do dalších nejrůznějších projektů. V Institucionálním plánu pro rok 2015, který navazuje na Aktualizaci Dlouhodobého záměru České zemědělské univerzity v Praze na období 2011-2015, je například veden velký investiční projekt Spolufinancování výstavby budovy Mezifakultního centra environmentálních věd II, dále projekt Podpory pedagogické práce akademických pracovníků a profilace a inovace studijních programů na úrovni předmětů/kurzů či několik projektů na podporu mezinárodních vztahů, studia v zahraničí či studia doktorandů.

Tabulka č. 15: Základní rozvahové položky ČZU za roky 2009-2014 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aktiva/Pasiva	3 707 498	3 918 441	3 972 319	4 167 007	4 230 332	4 403 181
Dlouhodobý majetek	2 895 865	3 044 891	3 121 234	3 356 659	3 376 427	3 550 294
Krátkodobý majetek	811 632	873 550	851 085	810 348	853 905	852 886
Vlastní zdroje	3 355 530	3 560 419	3 681 028	3 825 601	3 903 142	4 043 150
Cizí zdroje	351 968	358 021	291 291	341 406	327 190	360 030
v tom						
Dlouhodobé bankovní úvěry	22 400	20 300	22 037	19 457	11 097	39 817
Krátkodobé bankovní úvěry	16 896	0	7 104	0	1 520	0

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření ČZU 2009-2014

Veřejné zdroje financí - dotace a příspěvky

Hlavní činnost univerzity je financována z příspěvku a dotace, kterou jí poskytuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Takto poskytovaný příspěvek se používá především k zajištění akreditovaných studijních programů, dále na sociální a ubytovací stipendia studentů doktorských programů a Univerzity třetího věku. Z dotací jsou pak zdroje čerpány na stravování, rozvojové programy a vědecko-výzkumnou činnost apod. Další aktivity ČZU jsou financovány z dotací poskytovaných

různými ministerstvy, např. dotací z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR na podporu operačních programů, dále dotace od Ministerstva životního prostředí ČR, Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva vnitra ČR atd. Významným zdrojem pro univerzitu jsou také zahraniční dotace a zahraniční příjmy, například od Evropské unie či příjmy od zahraničních studentů. Do rozpočtu ČZU přispívají svými dotacemi také grantové agentury, jako Grantová agentura České republiky, Akademie věd, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo vnitra či Ministerstvo pro místní rozvoj.

K těmto zdrojům z veřejných financí ČZU připisuje také vlastní příjmy ze zisku, které získává především ze své doplňkové činnosti.

Činnosti spojené s výstavbou, rekonstrukcemi a modernizací objektů univerzity, pořízení techniky a dalšího majetku jsou financovány ze státních systémových dotací a z fondu reprodukce investičního majetku.

ČZU každý rok provádí zúčtování se všemi poskytovateli finančních prostředků ze státního rozpočtu. Pokud by univerzita nevyčerpala veškeré poskytnuté prostředky, byly by poslány zpět poskytovateli, nebo by byly převedeny do zvlášť určených fondů, například do fondu provozních prostředků, fondu účelově určených prostředků či do fondu rozvoje investičního majetku. U finančních prostředků, které byly univerzitě poskytnuty ze zahraničí či z operačních programů, k převodu zbylých finančních prostředků do fondů nedochází. Tyto zbylé prostředky mají formu zálohových plateb a dochází tak časovému rozlišení.

Z níže uvedené tabulky č. 16 je možné vyčíst veřejné zdroje financování VVŠ v roce 2014. Jak je patrné, Česká zemědělská univerzita v Praze celkem získala prostředky z veřejných zdrojů (dotace a příspěvky) ve výši 1 544 668 tisíc Kč. Do těchto prostředků patří příspěvky plynoucí z veřejného rozpočtu České republiky ve výši 1 498 946 tisíc Kč (z toho 1 365 983 tisíc Kč z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy) a veřejné prostředky ze zahraničí ve výši 45 611 tisíc Kč.

Tabulka č. 16: Veřejné zdroje financování ČZU (v tis. Kč)

Zdroj financí		Poskytnuto celkem
Prostředky plynoucí přes (z) veřejné rozpočty ČR		1 498 946
v tom	Získané přes kapitolu MŠMT	1 365 983
	Získané přes ostatní kapitoly státního rozpočtu	121 573
	Získané přes územní rozpočty	11 390
Veřejné prostředky ze zahraničí (získané přímo VVŠ)		45 722
Celkem		1 544 668

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 38

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2014 poskytlo ČZU neinvestiční příspěvek v hodnotě 972 794 tis. Kč, což bylo o 8 290 tis. Kč více, než v předešlém roce 2013.⁶¹

Vzhledem ke snaze České republiky a Evropské unie neustále zvyšovat kvalitu vzdělávání a rozšiřovat možnosti a kapacity škol se dá očekávat také navýšení příspěvků a dotací plynoucích z fondů a rozpočtů těchto zřízení.

Vlastní výnosy z hlavní a doplňkové činnosti ČZU

Česká zemědělská univerzita v Praze své výnosy člení stejně jako hospodářský výsledek na tři části dle svých hlavních součástí. První částí je škola včetně koleje a menzy, druhou částí je školní lesní podnik a třetí částí je školní zemědělský podnik. Pokud se podíváme pouze na součást škola, dle níže uvedené tabulky č. 17 je vidět, že hlavním zdrojem výnosů je hlavní činnost univerzity a to především provozní dotace. Dalším významným zdrojem výnosů jsou jiné ostatní výnosy a tržby za vlastní výkony a za zboží, konkrétně pak tržby z prodeje služeb. Obdobné pravidlo platí i v případě, že se zaměříme na ČZU celkem, tedy součást škola, školní lesní podnik a školní zemědělský podnik. U součásti škola došlo oproti roku 2013 k poměrně výraznějšímu poklesu uvedených výnosů, protože ve zmiňovaném roce 2013 došlo k prodeji velkého množství nevyužitého majetku. V meziročním srovnání tento rozdíl činí 68 745 tisíc Kč. Nárůst byl evidován pouze u tržeb za vlastní výkony a za zboží, a to celkem o 7 716 tisíc Kč. K dalšímu významnějšímu poklesu výnosů došlo v tomto období u zúčtování fondů a u ostatních výnosů – celkem o

⁶¹ Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 41

více než 9,3 mil. Kč. Pokud meziročně porovnáme výnosy ČZU jako celku, docházelo k významným rozdílům u většiny položek v níže uvedené tabulce. K nejvýznamnější meziroční změně došlo u tržeb za vlastní výkony a za zboží o 11 863 tisíc Kč.

Tabulka č. 17: Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti ČZU za rok 2014 (v tis. Kč)

Vybrané výnosy ČZU		Hlavní činnost	Doplňková činnost
Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem		88 898	30 718
z toho:	Tržby za vlastní výrobky	3 955	875
	Tržby z prodeje služeb	64 207	28 987
	Tržby za prodané zboží	735	856
Zúčtování fondů		35 426	0
Jiné ostatní výnosy		129 068	996
Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku		17 369	0
Provozní dotace		1 348 725	0

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 47

V níže uvedené tabulce č. 18 jsou uvedeny výše vybraných výnosů České zemědělské univerzity v Praze za rok 2014. Jak je vidět, nejvíce výnosů univerzita zaznamenala u tržeb za vlastní služby. Celkově tyto výnosy činily 106 328 tisíc Kč. Poměr mezi hlavní a doplňkovou činností byl 72,85% k 27,14%. Další výnosy, převážně z hlavní činnosti, univerzitě plynuly z pronájmů, tržeb z prodeje majetku a darů. Zároveň univerzita získala výnosy z transferu znalostí ve výši 9 979 tisíc Kč a to převážně za svou doplňkovou činnost. V porovnání s rokem 2013 došlo k výraznému výkyvu u tržeb z prodeje majetku. V roce 2013 byl tento výnos o celých 72 799 tisíc Kč vyšší, jelikož univerzita v tomto roce prodala velké množství nepotřebného a nevyužívaného majetku.

Tabulka č. 18: Vybrané výnosy ČZU za rok 2014 (v tis. Kč)

	Hlavní činnost	Doplňková činnost	Celkem
Transfer znalostí	1 756	8 223	9 979
Tržby za vlastní služby	77 467	28 861	106 328
Pronájem	6 741	126	6 867
Tržby z prodeje majetku	17 369	0	17 369
Dary	1 235	0	1 235
Dědictví	0	0	0

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 48

Poplatky spojené se studiem a úhrady za další činnosti ČZU za rok 2014

Poplatky uvedené v tabulce č. 19 níže, jsou stanoveny a vybírány univerzitou na základě rozhodnutí rektora a Statutu ČZU. Poplatky za nadstandardní délku studia a poplatky za studium v dalším studijním programu jsou připisovány do stipendijního fondu, kde byla v roce 2014 tvorba ve výši 23 003 tisíc Kč. Tato částka je o 858 tisíc Kč méně, než v roce 2013, ovšem oproti tomuto snížení došlo ke zvýšení výnosů o 1 511 tisíc Kč, což bylo způsobeno vyšším počtem studentů studujících v cizím jazyce. Mezi další významné položky, které univerzita v oblasti poplatků inkasovala, je 13 644 tisíc Kč na poplatcích za úkony spojené s přijímacím řízením, 13 761 tisíc Kč na poplatcích za studium v cizím jazyce, 40 422 tisíc Kč za další činnosti, které jsou s vysokou školou spojené, 37 046 tisíc Kč za programy celoživotního vzdělávání a 50 408 tisíc Kč za poplatky stanovené dle § 58 zákona č. 111/1998 Sb. Celkem Česká zemědělská univerzita získala na poplatcích za studium celkem 90 830 tisíc Kč.

Tabulka č. 19: Poplatky za studium a další úhrady ČZU za rok 2014

Položka	Stipendijní fond - tvorba (tis. Kč)	Výnosy (tis. Kč)	Počet studentů	Průměrná částka na 1 studenta (Kč)	
Poplatky stanovené dle § 58 zákona č. 111/1998 Sb.	23 003	27 405	30 166	-	
Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením (§ 58 odst. 1)	-	13 644	27 287	500	
Poplatky za nadstandardní dobu studia (§ 58 odst. 3)	22 267	-	1 484	15 000	
Poplatky za studium v dalším studijním programu (§ 58 odst. 4)	736	-	294	2 500	
Poplatky za studium v cizím jazyce (§ 58 odst. 5)	-	13 761	1 101	12 500	
Úhrada za další činnosti poskytované vysokou školou	-	40 422	13 266	-	
Úplata za poskytování programů CŽV (§ 60) mimo U3V	-	37 046	2 259	16 400	
Úplata za poskytování U3V	-	1 645	5 471	300	
Dodatečný zápis do akademického roku	-	36	45	800	
Výpis známek ze studia v cizím jazyce	-	2	2	800	
Výpis známek ze studia v českém jazyce	-	2	4	500	
Vydání duplikátu	Diplomu	-	17	34	500
	Dodatku k diplomu	-	6	11	500
	Vysvědčení	-	2	3	500
	Výkazu o studiu	-	49	98	500
Úhrada za výpis sylabu – za každý předmět	-	15	103	150	
Cizojazyčné potvrzení o studiu	-	5	51	100	
Náklady s výjezdem na zahraniční stáž při porušení podmínek studentem	-	39	39	1000	
Náklady spojené se slavnostním zakončením studia	-	1 535	5 117	300	
Překlad dokladu o vzdělání	-	23	29	800	
CELKEM	23 003	67 827	43 432	-	

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 48-49

Aktuálně je již dlouhou dobu diskutována možnost zavedení dalších poplatků spojených se studiem, jak je tomu na jiných školách, především tedy soukromých. Zavedení dalších poplatků spojených se studiem by České zemědělské univerzitě v Praze mohlo přinést řadu výhod a možností pro modernizaci a rozšiřování univerzity. Zároveň by mohly být navýšeny kapacity na výuku jednotlivých předmětů, čímž by se zvyšovala kvalita výuky.

Základní nákladové položky

V roce 2014 došlo oproti předchozímu období u ČZU ke snížení celkových nákladů a to i vzhledem k tomu, že některé nákladové položky zaznamenaly nárůst. Z níže uvedené tabulky č. 20 je patrné, že ČZU za rok 2014 dosáhla celkových nákladů ve výši 2 027 648 tisíc Kč, z čehož bylo 1 685 941 tisíc Kč z hlavní činnosti univerzity a 341 707 tisíc Kč z doplňkové činnosti. Nejvýznamnější nákladovou položkou v sumě za hlavní i doplňkovou činnost byly osobní náklady ve výši 1 032 233 tisíc Kč, do kterých jsou zahrnuty náklady mzdové náklady, zákonné sociální pojištění, ostatní sociální pojištění, zákonné sociální náklady a ostatní sociální náklady. V této skupině jsou naprosto dominantní položkou mzdové náklady, které činí 767 230 tisíc Kč. Další významnou položkou jsou služby, do kterých jsou zahrnuty opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci a ostatní služby. Tyto služby jsou v celkové výši 314 112 tisíc Kč. Spotřebované nákupy činily celkem za hlavní i doplňkovou činnost 258 279 tisíc Kč a je do nich zahrnuta spotřeba materiálu, spotřeba energie, spotřeba ostatních nákladových dodávek a prodané zboží. Do ostatních nákladů, které dosáhly výše 245 103 tisíc Kč, patří smluvní pokuty a úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpis nedobytné pohledávky, úroky, kurzové ztráty, dary, manka a škody a jiné ostatní náklady. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek v roce 2014 dosáhly výše 142 975 tisíc Kč. Ostatní položky lze vzhledem k celkovému objemu nákladů považovat za nevýznamné.

Tabulka č. 20: Hlavní skupiny nákladových položek ČZU za rok 2014 (v tis. Kč)

Položka	Hlavní činnost	Doplňková činnost	Celkem
Spotřebované nákupy celkem	150 205	108 074	258 279
Služby celkem	256 986	57 126	314 112
Osobní náklady celkem	907 986	124 247	1 032 233
Daně a poplatky celkem	1 937	1 478	3 415
Ostatní náklady celkem	240 338	4 765	245 103
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	96 958	46 017	142 975
Poskytnuté příspěvky celkem	31 737	0	31 737
Daň z příjmu celkem	-206	0	-206
Celkem	1 685 941	341 707	2 027 648

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření ČZU 2014, str. 15-17

4.2 Mendelova univerzita v Brně

Mendelova univerzita v Brně vznikla v roce 1918 a je tedy v České republice nejstarší samostatnou vysokou školou takového odborného zaměření. Na tomto počátku nesla název Vysoká škola zemědělská v Brně, který si udržela až do roku 1994. V těchto svých začátcích se tato vysoká škola skládala z oboru hospodářského a lesnického. Do roku 2010 prošla univerzita řadou přeměn včetně změny názvu, avšak v tento rok dostala svůj dosavadní název Mendelova univerzita v Brně, často užíván název MENDELU.⁶²

4.2.1 Fakulty a součásti Mendelovy univerzity v Brně

Mendelova univerzita v Brně se řadí mezi největší univerzity v České republice, čemuž odpovídá i její rozsah, počet fakult a dalších součástí. Přehled jednotlivých součástí univerzity je uvedený níže:

Fakulty:

- Agronomická fakulta (FA)
- Lesnická a dřevařská fakulta (LDF)
- Provozně ekonomická fakulta (PEF)
- Zahradnická fakulta (ZF)
- Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií (FRRMS)

Vysokoškolský ústav:

- Institut celoživotního vzdělávání (ICV)

Celoškolská pracoviště:

- Botanická zahrada a arboretum
- Centrum sportovních aktivit
- Centrum transferu technologií
- Ústav informačních technologií
- Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb
- Rektorát

⁶² Mendelova univerzita v Brně. : *O univerzitě - Mendelova univerzita v Brně* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <<http://mendelu.cz/o-univerzite>>

Účelová zařízení

- Správa kolejí a menz
- Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny
- Školní zemědělský podnik Žabčice⁶³

4.2.2 Studijní programy, organizace studia

Mendelova univerzita v Brně v roce 2014 provozovala celkem 39 akreditovaných bakalářských studijních programů, z čehož bylo 13 v kombinované formě studia a 33 navazujících magisterských programů, z toho 9 v kombinované formě studia a 22 programů doktorského studia. Celkem 42 studijních programů patří do skupiny zemědělsko-lesnických a veterinárních věd a nauk, dále 24 studijních programů do technických věd a nauk a 17 studijních oborů z oblasti ekonomie. Mezi studijními programy nechybí ani programy ze skupiny společenských věd, nauk a služeb, dále ze skupiny pedagogiky, učitelství a sociální péče a vědy a nauky o kultuře a umění. Tyto obory jsou výsledkem mezioborových přesahů a specializací. Celkem tedy v roce 2014 měla univerzita akreditováno celkem 94 studijních programů. Oproti roku 2013 došlo k poklesu tohoto počtu akreditovaných studijních programů o 2 a to u magisterských studijních programů, čímž se univerzita opět přiblížila stavu v roce 2012, kdy měla celkem akreditováno 93 studijních programů. V roce 2013 začala Mendelova univerzita v Brně provozovat dva akreditované doktorské obory The Bio-omics a Structural Biology a to v rámci studijního programu LifeSciennces. Tuto akreditaci získala Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity a Agronomická fakulta Mendelovy univerzity dohromady s ústavem veterinárního lékařství. Tyto obory mají akreditaci do roku 2021 a jsou vedeny v také v českém jazyce. V průběhu roku 2014 Mendelova univerzita v Brně také uzavřela spolupráci s IMC FachhochschuleKremsGmbH, na jejímž základě byly vytvořeny dva společné studijní bakalářské programy, konkrétně Agrobyznys a Jakost a zdravotní nezávadnost potravin. Jedná se o jediné spolupráce s jinou vyšší odbornou školou. Mendelova univerzita v Brně nemá žádné pobočky a neprovozuje tak žádné programy mimo své vlastní sídlo.⁶⁴

⁶³ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 10-11

⁶⁴ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 19

4.2.3 Studium v cizím jazyce

Mendelova univerzita v Brně provozovala v roce 2014 celkem 6 akreditovaných bakalářských studijních programů, z čehož byl 1 v kombinované formě studia, dále 9 navazujících magisterských programů, opět 1 v kombinované formě studia a dále 13 doktorských studijních programů. Celkem tedy 28 studijních programů v cizím jazyce. Ani jeden z těchto programů není realizován jako celouniverzitní v cizím jazyce. Zastoupení jednotlivých skupin studijních programů znovu koresponduje s realizovanými studijními programy v českém jazyce, tedy s programy z oblasti ekonomie, přírodních věd a nauk, zemědělsko-lesnických a veterinárních věd a nauk a společenských věd, nauk a služeb.⁶⁵

V roce 2014 Mendelova univerzita v Brně navázala na prioritní oblast záměru dlouhodobého rozvoje pro období 2011-2015 a zapojila se do mezinárodních programů vzdělávání, navázala mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, podpořila přímou spolupráci s mezinárodními partnerskými univerzitami, rozvíjela nabídku studijních programů v anglickém jazyce a podporovala zahraniční studenty. V roce 2014 bylo otevřeno 28 akreditovaných studijních programů v cizím jazyce, což je o pět více než v předešlém roce 2013 a o 8 více než v roce 2012. Ze skutečnosti, že počet studijních programů v cizím jazyce dlouhodobě roste a počet studijních programů v českém jazyce se udržuje na stejné úrovni, případně klesá, lze potvrdit, že univerzita apeluje na rozvoj studia v cizím jazyce a na mezinárodní spolupráci. Pro podporu mezinárodní spolupráce se také univerzita v roce 2014 zapojila do programu ERASMUS+ a i přes velké nedostatky řízení tohoto programu a špatnou metodickou podporu vyslala do zahraničí rekordní množství studentů. Tito studenti vycestovali mimo jiné do Thajska, Spojených států amerických, Malajsie, Mexika, Chile, Švýcarska či na Nový Zéland. Stipendium na podporu studia v zahraničí bylo vyplaceno 17-ti studentům.

Mendelova univerzita v Brně se snaží držet krok se současnými požadavky na trhu práce, kde se neustále navyšuje poptávka po absolventech, kteří velmi dobře umí cizí jazyky. Do budoucna se dá očekávat další navyšování tohoto zájmu a s tím spojeným zájmem studentů o studium v cizím jazyce, případně o zahraniční pobyty a kurzy. Mendelova univerzita v Brně by se tak měla na tuto oblast zaměřit a co nejvíce ji podporovat.

⁶⁵ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 19

4.2.4 Program celoživotního vzdělávání

Kurzy celoživotního vzdělávání jsou určeny nejen široké odborné veřejnosti ale také studentům, absolventům a zaměstnancům univerzity, kteří o jejich studium projevují stále větší zájem.

Ústav celoživotního vzdělávání realizuje kurzy celoživotního vzdělávání v rámci své činnosti prostřednictvím Oddělení dalšího odborného vzdělávání a Oddělení vzdělávání seniorů. Tyto kurzy Mendelova univerzita v Brně primárně dělí dle hlediska obsahového zaměření na kurzy orientované na výkon povolání, dále na zájmové kurzy a Univerzitu třetího věku. Kurzy celoživotního vzdělávání lze také dělit dle délky jejich trvání na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Zcela oddělenou skupinou kurzů celoživotního vzdělávání jsou kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.⁶⁶

V roce 2014 bylo Institutem pro celoživotní vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně vyškolen celkem 3 070 účastníků kurzů celoživotního vzdělávání v 90 kurzech. Samo Oddělení vzdělávání seniorů v roce 2014 evidovalo celkem 1510 posluchačů z Univerzity třetího věku, pro něž bylo otevřeno celkem 34 kurzů. Na Univerzitě třetího věku Mendelovy univerzity v Brně je realizován základní program Člověk a příroda na počátku třetího tisíciletí v Brně, dále specializované nastavbové programy Zahrada a zdraví a Člověk, zvíře a životní prostředí. Tyto programy probíhají v Brně. Pro mimobrněnské posluchače probíhají programy Člověk a zahrada v Lednici a Člověk a region na pobočkách v Kyjově a v Bruntále. V červnu roku 2014 získala univerzita statut autorizované osoby, který jí umožňuje vykonávat zkoušky zájemců o získání profesní kvalifikace „Lektor dalšího vzdělávání“. Toto oprávnění získala na základě zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.⁶⁷

V celkovém počtu kurzů celoživotního vzdělávání, kam patří kurzy orientované na výkon povolání, kurzy zájmové a kurzy univerzity třetího věku, je evidován dlouhodobý růst. Tento trend je možné sledovat v níže uvedené tabulce č. 21. Od roku 2009 se počet kurzů prakticky zdvojnásobil. Toto navyšování lze přikládat skutečnosti, že kurzy celoživotního vzdělávání patří mezi hlavní poslání Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně a jsou realizovány na všech fakultách.

⁶⁶ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 41

⁶⁷ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 41

Tabulka č. 21: Vývoj počtu kurzů celoživotního vzdělávání na Mendelu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kurzy ČZV orientované na výkon povolání	44	12	29	41	31	47
Zájmové kurzy ČŽV	2	14	17	18	6	9
Kurzy univerzity 3.věku	0	17	25	16	26	34
Kurzy ČŽV celkem	46	43	71	75	63	90

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti Mendelu 2009-2014

4.2.5 Uchazeči, studenti a absolventi Mendelu – jejich počty a úspěšnost

Mendelova univerzita v Brně patří k velkým a významným univerzitám v České republice a o studium na ní je velký zájem, ovšem stejně jako u předchozí hodnocené České zemědělské univerzity v Praze, i na této univerzitě došlo v roce 2014 k poklesu počtu evidovaných uchazečů o studium, tedy podaných přihlášek, jak je vidět z následující tabulky č. 22. Tento pokles byl zaznamenán ve výši 13 % a pokračuje tak sestupná tendence tohoto ukazatele. V roce 2014 se na Mendelovu univerzitu v Brně přihlásilo celkem 11 531 zájemců o studium (počet přihlášek), z čehož bylo 8 071 přihlášek na bakalářský stupeň studia a 3 242 na navazující magisterský stupeň studia a 218 na doktorský stupeň studia. Tato čísla jsou nejnižší za celé sledované období let 2009-2014. Nejvíce přihlášek, celých 46 %, bylo podáno na ekonomické obory. Následovaly obory zemědělské a lesnické s 31 % z celkového počtu podaných přihlášek. Podmínky přijímacích zkoušek stanovují jednotlivé fakulty a vysokoškolský ústav v souladu s podmínkami, které jsou dány akreditačními spisy jednotlivých studijních programů. Agronomická fakulta realizuje písemné přijímací zkoušky u navazujících magisterských programů. Provozně ekonomická fakulta zajišťuje přijímací zkoušky z vlastních zdrojů, má možnost prominutí přijímací zkoušky studentům, kteří dosáhnou stanovenou minimálně hranici v Národních srovnávacích zkouškách SCIO či při doložení úspěchů v národních a krajských kolech vybraných odborných soutěžích. Lesnická fakulta realizuje přijímací zkoušky formou písemných testů, případně e-testů, SCIO testů, testů studijních předpokladů či talentových zkoušek. Celá zahradnická fakulta a studijní program Specializace v pedagogice kromě písemných testů realizuje také ústní pohovory.⁶⁸

⁶⁸ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 28,-29

Tabulka č. 22: Vývoj počtu zájemců o studium na Mendelu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet přihlášek	13 702	14 167	13 722	14 345	13 215	11 531
Počet přihlášených	12 243	12 809	12349	12010	11893	10378

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti Mendelu 2009-2014

Z celkového počtu přihlášených uchazečů o studium v roce 2014 na Mendelově univerzitě v Brně byl rozdíl mezi přijatými a následně zapsanými uchazeči 53 %, a pouze 37 % uchazečů nastoupilo ke studiu. Aby univerzita podpořila skutečný zájem uchazečů o studium, realizuje řadu cílených akcí a neustále inovuje nabídku svých studijních oborů tak, jak si žádá trh práce.⁶⁹

Tabulka č. 23 níže ukazuje počty studentů jednotlivých fakult Mendelovy univerzity v Brně v letech 2009-2014 a je z ní patrné, že v roce 2014 na univerzitě studovalo celkem 10 436 studentů. Z tohoto počtu bylo 7 122 (68 %) studentů na bakalářské formě studia, 2787 (27 %) na navazující magisterské formě studia a 522 (5 %) studentů na doktorské formě studia. Tento poměr se již od roku 2007 nijak významně nemění. Velký podíl studentů bakalářským programům umožňuje náročnější výběr studentů do navazujících magisterských programů. Počet 522 studentů doktorské formy studia je považován za nízký a neodpovídající potřebám univerzity. Cílem univerzity je být univerzitou výzkumnou, na což by bylo potřeba větší počet těchto tzv. doktorandů. Celkový počet studentů na univerzitě v roce 2014 je nejnižší za celé sledované období. Tento pokles v roce 2014 souvisí i se snížením počtu akreditovaných studijních programů. Nárůst počtu studentů od roku 2009 zaznamenala pouze Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, což může být důsledkem snahy univerzity podporovat mezinárodní spolupráce a aktivity s nimi spojené.⁷⁰

⁶⁹ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 28

⁷⁰ Výroční zpráva o činnosti Mendelu 2014, str. 23

Tabulka č. 23: Vývoj počtu studentů na Mendelu

Fakulta	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Agronomická fakulta	2 636	2 570	2 543	2 337	2 207	2 270
Lesnická a dřevařská fakulta	2 006	1 955	1 935	1 877	1 894	1 822
Provozně ekonomická fakulta	3 509	3 420	3 385	3 361	3 467	3 412
Zahradnická fakulta	1 347	1 313	1 299	1 303	1 365	1 277
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií	1 079	1 052	1 041	1 158	1 320	1 221
Institut celoživotního vzdělávání	353	345	341	355	338	308
Celkem	10 930	10 654	10 544	10 391	10 591	10 310

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti Mendelu 2009-2014

I oproti dlouhodobému nárůstu počtu studentů na univerzitě roste v posledních letech počet těch, kteří ve studiu nejsou úspěšní. V roce 2014 došlo k nárůstu neúspěšných studentů o dva procentní body a to z 1 983 studentů na 2 204 studentů. Dlouhodobý vývoj počtu neúspěšných studentů je uveden v následující tabulce č. 24. Za jeden z hlavních faktorů, které tuto skutečnost ovlivňují, je považována klesající úroveň středoškolského vzdělání. Také jsou na vysoké školy přijímáni studenti, kteří nemají studijní předpoklady pro studium vysoké školy patřičné úrovně. Tito studenti pak nejčastěji opouští univerzitu již v prvním ročníku bakalářského studia. Tento podíl je mezi 20-30%, což je zároveň cca 80 % všech neúspěšných studentů. Důvody, proč jsou studenti ve studiu neúspěšní, nelze však připisovat pouze výše uvedenému. Důležitou roli zde hraje také jednání samotných studentů a skutečnost že často studenti zahajují studium na více univerzitách a až během prvních ročníků se rozhodnou, na které univerzitě budou pokračovat.

Tabulka č. 24: Vývoj počtu a podílu neúspěšných studentů Mendelu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počty neúspěšných studentů ČZU	2 117	2 044	1 882	2 061	1 983	2 204
Proporcionalita neúspěšných studentů k celkovému počtu studentů	19%	19%	18%	20%	19%	21%

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti Mendelu 2009-2014

Ve sledovaném roce 2014 dokončilo studium na univerzitě 2 905 absolventů. Z tohoto celkového počtu bylo 1 758 (60 %) absolventů bakalářských programů, 9 absolventů magisterských programů, 1 056 (36 %) absolventů navazujících magisterských programů a 82 (4 %) absolventů doktorských programů. Tento poměr se stejně jako u

počtu studentů dlouhodobě nemění. Z níže uvedené tabulky č. 25 je možné vidět, že počet absolventů v posledním sledovaném období opět klesl, což je možné připisovat stejným faktorům, které byly popisovány v kapitole pojednávající o počtu absolventů České zemědělské univerzity.

Tabulka č. 25: Vývoj počtu absolventů Mendelu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počty absolventů ve všech programech a typech studia	2661	2722	2966	3244	3096	2905

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti Mendelu 2009-2014

Absolventi Mendelovy univerzity v Brně mají v porovnání s absolventy ostatních českých univerzit poměrně těžší uplatnění – bráno v období 0-5 let po absolvování. Jejich nezaměstnanost dosahuje na výši celých 8,5 %. Vyšší nezaměstnanost absolventů zaznamenává již pouze Slezská univerzita v Opavě. Také hrubý měsíční příjem absolventů Mendelu je jeden z nejnižších v žebříčku českých univerzit, dosahuje na částku 25 577 Kč.⁷¹

4.2.6 Financování Mendelu

Jako veřejná vysoká škola je Mendelova univerzita v Brně financována především ze státního rozpočtu. Níže uvedená tabulka č. 26 zobrazuje základní rozvahové položky Mendelovy univerzity v Brně v letech 2009-2014. Z této tabulky je patrné, že Mendelu financuje svůj majetek z většinové části z vlastních zdrojů. V posledním sledovaném období, tedy v roce 2014, byly vlastní zdroje ve výši více jak 89 %, zbylých 11 % tedy připadá na zdroje cizí. Pokud se na poměr vlastních a cizích zdrojů k celkovému majetku podíváme z dlouhodobého hlediska, v roce 2010 se začal zvedat poměr cizích zdrojů, v roce 2011 byly zaznamenány cizí zdroje ve výši 17 %, taktéž v roce 2012 a v roce 2013 začal poměr cizích zdrojů opět klesat. Dále je z tabulky patrné, že v roce 2010 a 2011 měla univerzita oproti jiným obdobím velmi vysoké závazky v podobě dlouhodobých bankovních úvěrů. Od roku 2012 již dochází k neustálému snižování těchto závazků. Z toho vývoje se dá odhadovat snaha univerzity snižovat své zadlužení vůči bankovním institucím. Univerzita se ve své finanční politice řídí aktualizovaným Dlouhodobým záměrem. V tomto záměru pro rok 2014 je deklarován záměr Mendelu dosáhnout

⁷¹ KVAČKOVÁ, R. Absolventi VŠ berou až 50 tisíc. *Lidové noviny - příloha*, 17 Feb 2015, p. 12–15.

konkrétních cílů, které jsou pro oblast financování především obnova a rozvoj infrastruktury kampusu, realizace akcí, které odstraňují havarijní stav a další drobné stavební práce a rekonstrukce. V roce 2010 si univerzita půjčila finanční prostředky na nákup nemovitostí a zajištění spolufinancování projektu Výzkum a vývoj pro inovace z příspěvku na činnost vzdělávání. Univerzita zde vyučila možnost rozložit splátky na dobu pěti let.

Tabulka č. 26: Základní rozvahové položky Mendelu za roky 2009-2014 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aktiva/Pasiva	3 603 650	3 178 730	3 659 740	4 259 242	4 224 595	4 107 949
Dlouhodobý majetek	2 573 099	2 716 875	2 873 309	3 358 857	3 408 193	3 416 261
Krátkodobý majetek	490 550	461 855	786 431	900 385	816 403	691 688
Vlastní zdroje	2 795 125	2 818 616	3 037 554	3 552 278	3 643 585	3 681 607
Cizí zdroje	268 525	360 112	622 186	706 964	581 011	426 341
v tom						
dlouhodobé bankovní úvěry	14 742	83 188	67 294	15 348	19 891	9 034
krátkodobé bankovní úvěry	4 434	5 113	7 183	12 245	19 047	7 134

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření Mendelu za roky 2009-2014

„Hlavním zdrojem financování univerzity je příspěvek na vzdělávací a tvůrčí činnost a institucionální podpora. Finanční prostředky příspěvku jsou uvolňovány měsíčně do výše 75 % celkové částky, 25 % je ponecháno jako rezerva na případný převod běžných prostředků na kapitálové a na dofinancování projektu VaVpI PO4. Institucionální podpora je uvolňována jednorázově. Dalšími zdroji financování univerzity jsou prostředky získané na řešení projektu a grantu, které umožňují všestranný rozvoj univerzity vč. pořízení nových specifických přístrojů. Prostředky na řešení projektu jsou uvolňovány převážně formou poskytnutých záloh, u ročních projektů jsou uvolňovány jednorázově.“⁷²

Veřejné zdroje financí – dotace a příspěvky

Hlavní činnost této univerzity je stejně jako ČZU financována z příspěvků a dotací od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Celkově byly její hospodářské podmínky v roce 2014 na úrovni předešlého roku, a to i přes to, že byl zaznamenán pokles hlavního zdroje financování, kterým je pro univerzitu příspěvek na

⁷² Výroční zpráva o hospodaření Mendelu za rok 2014, str. 43

vzdělávací a tvůrčí činnost, institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj univerzity a dále příspěvky na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání a s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Na další aktivity poskytují inverzně dotace dalších ministerstev, jako je Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo zemědělství ČR či Ministerstvo vnitra ČR. Za významný veřejný zdroj financování jsou považovány také dotace ze zahraničí, zahraniční příjmy a dotace z nejrůznějších grantových agentur.

Z níže uvedené tabulky č. 27 je možné vyčíst veřejné zdroje financování v roce 2014. Jak je patrné, Mendelova univerzita v Brně celkem získala prostředky z veřejných zdrojů (dotace a příspěvky) ve výši 1 256 354 tisíc Kč. Do těchto prostředků patří příspěvky plynoucí z veřejného rozpočtu České republiky ve výši 1 233 823 tisíc Kč (z toho 1 105 741 tisíc Kč z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy) a veřejné prostředky ze zahraničí ve výši 22 531 tisíc Kč.

Tabulka č. 27: Veřejné zdroje financování Mendelu (v tis. Kč)

Zdroj financí		Poskytnuto celkem
Prostředky plynoucí přes (z) veřejné rozpočty ČR		1 233 823
v tom	získané přes kapitolu MŠMT	1 105 741
	získané přes ostatní kapitoly státního rozpočtu	78 408
	získané přes územní rozpočty	49 674
veřejné prostředky ze zahraničí (získané přímo VVŠ)		22 531
Celkem		2 490 177

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 20

V roce 2014 Mendelova univerzita v Brně čerpala příspěvek na vzdělávací činnost ve výši 496 563 tisíc Kč, což bylo o 5 % méně než v roce 2013, kdy byla výše tohoto příspěvku 523 138 tisíc Kč. Naopak výše zmiňovaná institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj univerzity vzrostla oproti roku 2013 o 12,28 % na částku 114 510 tisíc Kč. Tyto zdroje by však na hospodaření univerzity nestačily. Univerzita své výdaje kryla z dodatečných zdrojů od grantových agentur a z příjmů ze své hlavní a doplňkové činnosti. Dodatečné zdroje z dotací v roce 2014 činily 148 560 tisíc Kč. Z této částky bylo 77 470 tisíc Kč z ostatních kapitol státního rozpočtu, 48 560 tisíc Kč z územních a samosprávných celků a 22 530 tisíc Kč ze zahraničních dotací.

Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy obdržela univerzita v roce 2014 kapitálové dotace ve výši 104 530 tisíc Kč a od Ministerstva životního prostředí celkem 934 tisíc Kč.

Veškeré dotace a příspěvky, které univerzita z veřejných zdrojů získala, kromě dotací na řešení strukturálních fondů a zahraničních projektů, musí vždy ke konci daného roku zúčtovat se státním rozpočtem. Tyto položky jsou účtovány v dohadných položkách či časovém rozlišení. Z toho vyplývá, že výše dotací neovlivňuje výši hospodářského výsledku, ale jen výši výnosů a nákladů, které jsou s danou činností spojené.⁷³

Vlastní výnosy z hlavní a doplňkové činnosti Mendelu

Kromě výše uvedených příspěvků a dotací musela Mendelova univerzita v Brně na krytí svých potřeb využít také prostředky ze svých fondů. Pro krytí investičních akcí byly použity zdroje z Fondu reprodukce investičního majetku. V rámci investičního rozvoje univerzity byly realizovány aktivity, které byly obsaženy v Dlouhodobém záměru univerzity a jeho aktualizaci pro rok 2014.⁷⁴

Za hlavní a doplňkovou činnost dosáhla Mendelova univerzita v Brně výnosů ve výši 684 080 tisíc Kč. Z této částky bylo celkem 265 520 tisíc Kč z výnosů fakult, vysokoškolského ústavu a rektorátních a celoškolských pracovišť, dále 104 610 tisíc Kč z výnosů Správy kolejí a menz a 313 950 tisíc Kč z výnosů školních podniků. V příštích letech budou tyto zdroje velmi důležité pro zajištění finanční stability univerzity.⁷⁵

V níže uvedené tabulce č. 28 jsou uvedeny výše vybraných výnosů Mendelovy univerzity v Brně za rok 2014. Jak je vidět, nejvíce výnosů univerzita zaznamenala u tržeb za vlastní služby. Celkově tyto výnosy činily 153 347 tisíc Kč. Poměr mezi hlavní a doplňkovou činností byl vyrovnaných 50,64 % k 49,36 %. Další výnosy poměrně ve stejné výši cca 20 000 tisíc Kč univerzitě plynuly z transferů znalostí, pronájmů a tržeb z prodeje majetku. Zde prakticky veškeré výnosy plynuly z doplňkové činnosti. Zároveň univerzita získala dary ve výši 2 547 tisíc Kč na svou hlavní činnost. V porovnání s rokem 2013 jsou tyto výnosy prakticky srovnatelné a nedošlo k žádným výrazným výkyvům.

⁷³ Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 19

⁷⁴ Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 4

⁷⁵ Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 4

Tabulka č. 28: Vybrané výnosy Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč)

	Hlavní činnost	Doplňková činnost	Celkem
Transfer znalostí	0	20 959	20 959
Tržby za vlastní služby	75 699	77 648	153 347
Pronájem	2	18 933	18 935
Tržby z prodeje majetku	20	21 595	21 615
Dary	2 547	0	2 547
Dědictví	0	0	0

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 26

Poplatky spojené se studiem a úhrady za další činnosti Mendelu za rok 2014

Níže uvedené poplatky v tabulce č. 29 jsou vybírány na základě platného ceníku, který je vydáván na základě platného rozhodnutí rektora. Veškeré poplatky, které univerzita vybere za nadstandardní dobu studia, a za studium v dalším studijním programu jsou připisovány do stipendijního fondu univerzity. V roce 2014 tyto dvě položky dohromady činily 9 042 tisíc Kč a většina plynula z poplatků za nadstandardní dobu studia, které jsou v přepočtu na jednoho studenta několikanásobně vyšší. Další významnou položkou jsou poplatky za další činnosti poskytované vysokou školou ve výši 12 663 tisíc Kč, poplatky stanovené dle § 58 zákona č. 111/1998 Sb. ve výši 18 655 tisíc Kč úhrady za poskytování programů CŽV mimo U3V. V celkovém součtu získala Mendelova univerzita v Brně za poplatky spojené se studiem a úhrady za další činnost celkem 31 318 tisíc Kč. V roce 2013 tyto poplatky činily 30 819 tisíc Kč, což znamená pokles o 1,6 %. Tento pokles může být vysvětlován poklesem počtu studentů na univerzitě.

Tabulka č. 29: Poplatky za studium a další úhrady Mendelu za rok 2014

Položka	Stipendijní fond - tvorba (tis. Kč)	Výnosy (tis. Kč)	Počet studentů	Průměrná částka na 1 studenta (tis. Kč)
Poplatky stanovené dle § 58 zákona č. 111/1998 Sb.	9 042	9 613	12 472	-
Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením (§ 58 odst. 1)	-	5 000	11 531	434
Poplatky za nadstandardní dobu studia (§ 58 odst. 3)	8 477	-	629	13 477
Poplatky za studium v dalším studijním programu (§ 58 odst. 4)	565	-	192	2 943
Poplatky za studium v cizím jazyce (§ 58 odst. 5)	-	4 613	120	38 442
Úhrada za další činnosti poskytované vysokou školou	-	12 663	12 844	986
Úplata za poskytování programů ČZV (§ 60) mimo U3V	-	5 515	1 197	4 607
Úplata za poskytování U3V	-	823	633	1 300
Výnosy z prodeje skript	-	805	8 172	99
Výnosy z prodeje služeb studentům - kopírování, tisky	-	191	není sledováno	-
Úplata za studium jednotlivých předmětů v cizím jazyce	-	2 842	2 842	1 000
Úplata za promoce, imatrikulace, karty ISIC, indexy, brožury	-	2 487	není sledováno	-
CELKEM	9 042	22 276	25 316	-

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 26

Mendelova univerzita v Brně by měla zvážit možnost zavedení dalších poplatků spojených se studiem, které by ji pomohly pomoci překonat problémy spojené s nedostatkem finančních prostředků. Univerzita by mohla více investovat do svého rozvoje, modernizace a kvality či četnosti výuky.

Základní nákladové položky

Mendelova univerzita v Brně v roce 2014 evidovala náklady, které jsou vyčíslené v níže uvedené tabulce č. 30. Celkové náklady za hlavní a doplňkovou činnost činily 1 786 023 tisíc Kč. Z této částky bylo 154 468 tisíc Kč za hlavní činnost a 119 375 tisíc Kč za doplňkovou činnost. Nejvýznamnější položkou jsou zde osobní náklady ve výši 801 014 tisíc Kč, ve kterých jsou nejvýznamnější částkou mzdové náklady ve výši 598 173 tisíc Kč.

Dále je tu započítáno zákonné sociální pojištění, ostatní sociální pojištění, zákonné sociální náklady a ostatní sociální náklady. Druhou nejvýznamnější položkou jsou spotřebované nákupy, které dosáhly částky 273 843 tisíc Kč a je zde započítána spotřeba materiálu, spotřeba energie, spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek a prodané zboží. Další významnou položkou jsou služby, do nichž jsou započítávány opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci a ostatní služby. Tyto položky dosáhly celkové výše 258 465 tisíc Kč. Ostatní náklady dosáhly hodnoty 237 047 tisíc Kč a jsou do nich zahrnuty smluvní pokuty a úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpisy nedobytných pohledávek, úroky, kursové ztráty, dary, manka a škody a jiné ostatní náklady. Poslední významnou položkou jsou odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem. Tato položka dosáhla výše 207 850 tisíc Kč. Ostatní nákladové položky lze vzhledem k celkovému objemu nákladů považovat za nevýznamné.

Tabulka č. 30: Základní nákladové položky Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč)

Položka	Hlavní činnost	Doplňková činnost	Celkem
Spotřebované nákupy celkem	154 468	119 375	273 843
Služby celkem	195 860	62 605	258 465
Osobní náklady celkem	682 181	118 833	801 014
Daně a poplatky celkem	3 560	2 938	6 498
Ostatní náklady celkem	221 439	15 608	237 047
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	150 147	57 703	207 850
Poskytnuté příspěvky celkem	1 225	81	1 306
Daň z příjmu celkem	0	0	0
Celkem	1 408 880	377 143	1 786 023

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Mendelu 2014, str. 7-8

4.3 Porovnání zdrojů financování ČZU a Mendelu

Při porovnávání zdrojů financování vybraných veřejných vysokých škol je nezbytné přihlížet také k jejich velikosti, zaměření a v neposlední řadě také k počtu studentů, od kterých se zdroje vysoké školy odvíjejí. V tabulce č. 31 níže jsou uvedeny základní informace o vysokých školách (včetně jejich rozdílů), které ukazují velikost těchto škol. Porovnávaným rokem je poslední sledované období, tedy rok 2014.

Tabulka č. 31: Základní údaje o velikosti vybraných vysokých škol

Ukazatel	ČZU	Mendelu	Rozdíl (=ČZU-Mendelu)
Počet fakult	6	5	1
Počet studijních programů	112	94	18
Počet přihlášek ke studiu	26 627	11 531	15 096
Počet studentů	20 990	10 310	10 680
Podíl neúspěšných studentů	27 %	21 %	6 %
Počet absolventů	6 231	2 905	3 326
Celkový počet kurzů celoživotního vzdělávání	61	90	-29

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů výše

Pokud bychom obě vybrané veřejné vysoké školy porovnali z pohledu jejich velikosti, zjistíme, že ČZU měla v roce 2014 celkem 6 fakult a Mendelu celkem 5 fakult. Tomuto rozdílu odpovídá počet akreditovaných studijních programů, které jednotlivé fakulty v daném roce vedly. ČZU měla akreditováno 112 programů a Mendelu 94 programů, tedy o 18 programů méně, což přibližně odpovídá rozdílu jedné fakulty. I přes to, že ČZU má tedy pouze o 1 fakultu více než Mendelu, rozdíly se začínají prohlubovat v dalších ukazatelích. Na ČZU bylo v roce 2014 podáno celkem 26 627 přihlášek ke studiu, respektive k přijímacím zkouškám. Na Mendelu však bylo podáno pouze 11 531 přihlášek ke studiu, což je pouhých 43 % z počtu podaných přihlášek na ČZU. Tento rozdíl již rozdílu jedné fakulty neodpovídá. Pokud ještě zhodnotíme počet aktivních studentů v daném roce, což bylo na ČZU 20 990 a na Mendelu 10 310 – tedy 49 % studentů oproti ČZU, zjistíme, že poměr mezi počtem přihlášených a počtem aktivních studentů na ČZU je téměř 79 % a na Mendelu 89 %. Zároveň je z tabulky patrné, že ČZU sice přijme ke studiu více studentů než Mendelu, ale jejich úspěšnost je nižší o 6 procentních bodů. Poměr počtu absolventů k aktivním studentům je u obou univerzit kolem 29 % a je tedy v zásadě vyrovnaný. I přes to, že je Mendelu co do počtu studentů menší univerzitou než ČZU, vede o 29 kurzů celoživotního vzdělávání více. Tento rozdíl je vzhledem k celkovému počtu těchto kurzů prakticky 50 %.

Počet studentů je pro univerzity velmi důležitým ukazatelem, jelikož je zásadní v otázce zdrojů financování samotných univerzit. Dle různých rozpočtových dat, která zahrnují mimo jiné i výše hodnocené ukazatele, jsou univerzitám přidělovány příspěvky a dotace na akreditované studijní programy, dále na studium v cizím jazyce, na absolventy,

zahraniční studenti, vzdělávací programy, rozvojové programy, sociální, ubytovací a další stipendia atd.

Následující tabulka č. 32 znázorňuje zdroje financování vybraných univerzit v roce 2014, které dělí na veřejné zdroje financování, vlastní zdroje financování a poplatky a úhrady spojené se studiem, které jsou však již zahrnuty do vlastních zdrojů financování a proto nejsou započítávány znovu do konečného součtu.

Tabulka č. 32: Zdroje financování vybraných univerzit za rok 2014 (v tis. Kč)

	ČZU	Mendelu	Rozdíl (=ČZU-Mendelu)
Veřejné zdroje financování celkem	1 544 668	1 256 354	288 314
z toho:			
Z kapitoly MŠMT	1 365 983	1 105 741	260 242
Z ostatních kapitol státního rozpočtu	121 573	78408	43 165
Z územních rozpočtů	11390	49 674	-38 284
Ze zahraničí	45722	22 531	23 191
Vlastní zdroje financování	1 925 616	1 730 692	194 924
z toho:			
Transfer znalostí	9 979	20 959	-10 980
Tržby za vlastní služby	106 328	153 347	-47 019
Tržby za poskytování programů celoživotního vzdělávání včetně U3V	38 691	6 338	32 353
Pronájem	6 867	18 935	-12 068
Tržby z prodeje majetku	17 369	21 615	-4 246
Dary	1 235	2 547	-1 312
Ostatní vlastní výnosy	1 745 147	1 506 951	43 272
Poplatky a úhrady spojené se studiem	90 830	31 318	59 512
z toho:			
Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením	13 644	5000	8 644
Poplatky za studium v cizím jazyce	13 761	4613	9 148
Poplatky za studium v dalším studijním programu	736	565	171
Poplatky za nadstandardní dobu studia	22 267	8477	13 790
Úhrady za poskytování programů celoživotního vzdělávání včetně U3V	38 691	6338	32 353
Ostatní poplatky a úhrady spojené se studiem	1 731	6 325	-4 594
Zdroje celkem	3 470 284	2 987 046	483 238

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv o hospodaření ČZU a Mendelu 2014

Jelikož se Česká zemědělská univerzita v Praze i Mendelova univerzita v Brně řadí mezi veřejné vysoké školy České republiky, jejich hlavním zdrojem financování je z velké části státní rozpočet.

Ze všech veřejných zdrojů získávají univerzity nejvíce prostředků z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Česká zemědělská univerzita v Praze získala v roce 2014 právě z této kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy celkový příspěvek ve výši 1 365 983 tisíc Kč a Mendelova univerzita v Brně celkem 1 105 741 tisíc Kč. Mendelova univerzita v Brně tedy získala o 288 314 tisíc Kč méně. Z ostatních kapitol státního rozpočtu získala ČZU celkem 121 573 tisíc Kč a Mendelu celkem 78408 tisíc Kč, což představuje rozdíl 43 165 tisíc Kč. Ostatní dva zdroje veřejných financí, tedy příspěvky z územních rozpočtů a příspěvky ze zahraničí, představují v porovnání s příspěvkem od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ostatních kapitol nepatrnou část. Z územního rozpočtu získala ČZU celkem pouze 11 390 tisíc Kč. Oproti tomu Mendelu získala z tohoto rozpočtu částku ve výši 49 674 tisíc Kč, což je v porovnání s ČZU několikanásobná částka. I přes to, že se nejedná o příliš vysoké částky, rozdíl je v porovnání s velikostí škol opravdu veliký. Pokud však porovnáme zdroje získané ze zahraničí, ČZU získala v roce 2014 celkem 45 722 tisíc Kč, což je více jak dvakrát tolik co získala Mendelu, která ze zahraničí inkasovala finanční částku ve výši 22 531 tisíc Kč. Tuto podporu ze zahraničí lze považovat pro obě univerzity za dostačující. Pokud sečteme všechny veřejné zdroje financování jednotlivých univerzit, zjistíme, že ČZU získala z veřejných zdrojů celkovou částku ve výši 1 544 668 tisíc Kč, zatímco Mendelu získala částku 1 256 354 tisíc Kč. Celkový rozdíl mezi těmito částkami je pouhých 288 314 tisíc Kč, což vzhledem k počtu studentů jednotlivých univerzit není odpovídající. Jak bylo uvedeno výše, ČZU má dvakrát více studentů, ale příspěvky ze státních rozpočtů má vyšší pouze o 22 %.

Jak bylo řešeno v teoretické části práce, výše příspěvků a dotací, které jsou poskytovány vysokým školám, je upravována dle hodnot stanovených ukazatelů. V níže uvedené tabulce jsou zobrazeny výše základních ukazatelů rozpočtových kapitol I-IV. Ukazatel A je rozpočtový ukazatel ukazující počet studentů ve studijních programech, který kvantifikuje výkony vysokých škol. Tyto výkony jsou zaměřeny na typ a finanční náročnost studijních programů, dále programů celoživotního vzdělávání, počtu studentů,

dosažené výsledky ve vzdělávací, vědecké, výzkumné, inovační, umělecké a tvůrčí činnosti. V roce 2014 bylo pro ukazatel A u ČZU uvolněno celkem 687 943 tis. Kč a pro Mendelu 396 184 tis. Kč. Z celkových prostředků uvolněných do ukazatele A obdržela ČZU 5,55 % a Mendelu 3,2 %. Další ukazatelem je ukazatel K, který hodnotí kvalitu a výkon vysokých škol. V rámci tohoto ukazatele bylo ČZU přiděleno celkem 173 333 tis. Kč (z celkových prostředků na ukazatel K 4,82 %) a Mendelu 100 369 tis. Kč (z celkových prostředků na ukazatel K 2,79 %). Oproti předchozímu období tyto ukazatele u obou vysokých škol klesaly. U ČZU kles ukazatel A o více jak 3% a ukazatel K o téměř 14 %. Také u Mendelu tyto ukazatele klesaly, konkrétně pak oba o více než 5 %. Ukazatel C poskytuje příspěvek studentům doktorských studií. ČZU v rámci tohoto ukazatele získala celkem 46 440 tis. Kč a Mendelu 32 040 tis. Kč. Ukazatel F podporuje aktivity vysokých škol systémového charakteru a také vytváří rezervy pro případ neočekávaných a mimořádných událostí. V rámci tohoto ukazatele získala ČZU 1 665 tis. Kč na U3V a 1 798 tis. Kč na studenty se specifickými potřebami. Oproti tomu Mendelu získala 1 400 tis. Kč na U3V a 247 tis. Kč na studenty se specifickými potřebami. Ukazatel I poskytuje dotace na realizaci projektů a institucionálních plánů. ČZU na tyto aktivity získala 53 429 tis. Kč a Mendelu 31 667 tis. Kč. Poslední zmiňovaný ukazatel U vyjadřuje poskytnuté prostředky na ubytovací stipendia studentů. ČZU pro své studenty takto získala 44 637 tis. Kč a Mendelu 33 745 tis. Kč.

Tabulka č. 33: Základní ukazatele rozpočtových kapitol I-IV – ČZU a Mendelu, 2014

Název ukazatele	ČZU	Mendelu
Ukazatel A	687 943	396 184
% podíl v rámci ukazatele A	5,55%	3,20%
Ukazatel K	173 333	100 369
% podíl v rámci ukazatele K	4,82%	2,79%
Ukazatel C	46 440	32 040
Ukazatel F (U3V)	1 665	1 400
Ukazatel F (studenti se specifickými potřebami)	1 798	247
Ukazatel I	53 429	31 667
Ukazatel U	44 637	33 745

Zdroj: msmt.cz, vlastní zpracování

Pro posouzení vlastních zdrojů financování bylo vybráno šest nejvýznamnějších položek, kterými jsou transfery znalostí, tržby za vlastní služby, pronájmy, tržby z prodeje

majetku, dary a ostatní vlastní výnosy. Při porovnání vlastních zdrojů financování se oproti veřejným zdrojům financování ve většině případů obrací „výhoda“ na stranu Mendelu. I přes to, že má ČZU mnohem více studentů než Mendelu, vlastní zdroje má u většiny položek nižší. Výnosy z transferu znalostí, do něhož patří příjmy z licenčních smluv, příjmy ze smluvního výzkumu, placené vzdělávací kurzy pro zaměstnance subjektů aplikační sféry a konzultace a poradenství, získala ČZU ve výši 9 979 tisíc Kč, což je o 10 980 tisíc Kč méně než získala Mendelu s částkou 20 959 tisíc Kč. Také u tržeb za vlastní služby je na tom Mendelu lépe než ČZU. ČZU získala za vlastní služby částku 106 328 tisíc Kč a Mendelu 153 347 tisíc Kč. Rozdíl je tedy ve výši 47 019 tisíc Kč. Zde je opět nutné přihlídnout k tomu, že Mendelu těchto výsledků dosáhla i s ohledem na mnohem nižší počet studentů. U tržeb za poskytování programů celoživotního vzdělávání včetně U3V získala ČZU výnosy ve výši 38 691 tisíc Kč a Mendelu 6 338 tisíc Kč. Tyto výsledky s porovnáním počtu návštěvníků těchto kurzů ukazují, že Mendelu za jednoho návštěvníka kurzů celoživotního vzdělávání mimo U3V získává 4,607 tisíc Kč, za jednoho účastníka U3V 1,3 tisíc Kč a ČZU za jednoho návštěvníka kurzů celoživotního vzdělávání mimo U3V získává 16,4 tisíc Kč a za jednoho účastníka U3V 0,3 tisíc Kč. Je tedy patrné, že ČZU poskytuje několikanásobně dražší kurzy celoživotního vzdělávání mimo U3V než Mendelu. Za pronájmy ČZU v roce 2014 inkasovala částku ve výši 6 867 tisíc Kč a Mendelu 18 935 tisíc Kč. Také tržeb z prodeje majetku dosáhla Mendelu více než ČZU. ČZU prodala majetek v celkové hodnotě 17 369 tisíc Kč a Mendelu v hodnotě 21 615 tisíc Kč. Mendelu získala také více darů než ČZU a to prakticky dvakrát tolik.

Z výše uvedené tabulky je také patrné, že významným zdrojem financování jsou poplatky vybírané univerzitou přímo od studentů. Vedle poplatků za programy celoživotního vzdělávání jsou to poplatky související přímo se samotným studiem. Jelikož se tyto poplatky ukázaly tak významné, věnuje se jim ještě níže uvedená tabulka č. 34.

Tabulka č. 34: Vybrané poplatky a úhrady spojené se studiem za rok 2014 (v tis. Kč)

		Průměr na 1 studenta		Počet platících studentů		Výnosy	
		ČZU	Mendelu	ČZU	Mendelu	ČZU	Mendelu
Poplatky a úhrady spojené se studiem		-	-	37 896	14 302	90 830	31 318
z toho:	Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením	0,500	0,434	27 287	11 531	13 644	5 000
	Poplatky za studium v cizím jazyce	12,499	38,442	1 101	120	13 761	4 613
	Poplatky za studium v dalším studijním programu	2,503	2,943	294	192	736	565
	Poplatky za nadstandardní dobu studia	15,005	13,477	1 484	629	22 267	8 477
	Úhrady za poskytování programů celoživotního vzdělávání mimo U3V	17,127	5,295	2 259	1 197	38 691	6 338
	Úhrady za poskytování U3V	0,301	1,300	5 471	633	1 645	823

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv o hospodaření ČZU a Mendelu za rok 2014

Jak je z výše uvedené tabulky patrné, rozdíly ve většině vybraných poplatků jsou u vybraných univerzit poměrně významné. Nejvýraznější rozdíl je vidět u úhrad za poskytování programů celoživotního vzdělávání a to 32 353 tisíc Kč. Tento rozdíl je dán nejen počtem platících účastníků těchto kurzů, ale také průměrnou cenou za 1 účastníka. ČZU za jednoho účastníka inkasuje celých 17,127 tisíc Kč, kdežto Mendelu pouhých 5,295 tisíc Kč. Zároveň má ČZU téměř dvakrát takový počet účastníků a to i přes to, že v daném roce vedla o 29 kurzů celoživotního vzdělávání méně, než Mendelu. Tento rozdíl lze připisovat kapacitě jednotlivých kurzů.

Další významnou položkou u poplatků spojených se studiem, u které je u vybraných univerzit velký rozdíl, jsou poplatky spojené s nadstandardní dobou studia. Rozdíl, který je v této položce mezi ČZU a Mendelu je celých 13 790 tisíc Kč. Tento rozdíl již není tolik způsoben rozdílnými cenami u obou univerzit, jako u úhrad za poskytování programů celoživotního vzdělávání. Rozdíl mezi průměrnou cenou na 1 studenta je pouhých 1,528 tisíc Kč. Rozdíl mezi celkovými výnosy je tedy spíše způsoben počtem studentů, kteří nadstandardní dobu studia využívají. Těch je na ČZU více jak dvakrát tolik než na Mendelu. U tohoto ukazatele je však nutné přihlídnout k tomu, že na ČZU studuje

celkem dvakrát více studentů než na Mendelu a poměr studentů, kteří využívají nadstandardní dobu studia, je k celkovému počtu studentů odpovídající.

Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením a poplatky za studium v dalším studijním programu jsou v přepočtu na jednoho studenta stanoveny u obou univerzit v podstatě stejné výši. Za úkony spojené s přijímacím řízením zaplatí studenti ČZU částku 0,5 tisíc Kč a studenti Mendelu 0,434 tisíc Kč. Na poplatcích za studium v dalším studijním programu zaplatí studenti ČZU 2,503 tisíc Kč a studenti Mendelu 2,943 tisíc Kč. Výsledné rozdíly v celkových výnosech jsou tedy ovlivněny z naprosté většiny počtem studentů, kteří služby, z nichž poplatky vyplývají, využívají. Tyto počty jsou vždy větší u ČZU, ale je opět nutné brát v úvahu, že ČZU má větší i celkový počet studentů.

Významný rozdíl je možné pozorovat u poplatků spojených se studiem v cizím jazyce. Celkový rozdíl ve výnosech je sice pouhých 9,148 tisíc Kč ve prospěch ČZU, ale je nutné se zaměřit na průměrnou cenu na 1 studenta. Studenti, kteří na ČZU studují v cizím jazyce, zaplatí 12,499 tisíc Kč, kdežto studenti Mendelu zaplatí 38,442 tisíc Kč, což je více než třikrát tolik. Rozdíl se pak obrátí díky počtu studentů, kteří na univerzitách v cizím jazyce studují.

Celkový rozdíl mezi celkovými zdroji financování vybraných univerzit, tedy jak zdroji veřejnými, tak vlastními, je 483 238 tisíc Kč ve prospěch ČZU. I přes to, že by se tento rozdíl mohl na první pohled zdát poměrně vysoký, není tomu tak. Je zde nutné vzít v úvahu, že oproti Mendelově univerzitě v Brně má Česká zemědělská univerzita v Praze dvakrát více studentů, více fakult, studijních programů a dva školní podniky (Mendelu pouze jeden). Po zvážení těchto skutečností by rozdíl ve zdrojích měl být výraznější.

Porovnáme-li základní skupiny nákladových položek uvedených v tabulce č. 35, zjistíme, že ČZU měla o 241 625 tisíc Kč vyšší náklady, než Mendelu. Nejvýznamnější položkou, která tento rozdíl způsobuje, jsou osobní náklady, ve kterých se univerzity liší o 231 219 tisíc Kč. Tento rozdíl lze připisovat mzdovým nákladům, které má ČZU vyšší z důvodu většího množství pedagogických pracovníků, což je vzhledem k jejímu většímu rozsahu předpokladatelné.

Tabulka č. 35: Základní nákladové položky ČZU a Mendelu za rok 2014 (v tis. Kč)

Položka	ČZU	Mendelu	rozdíl (=ČZU-Mendelu)
Spotřebované nákupy celkem	258 279	273 843	-15 564
Služby celkem	314 112	258 465	55 647
Osobní náklady celkem	1 032 233	801 014	231 219
Daně a poplatky celkem	3 415	6 498	-3 083
Ostatní náklady celkem	245 103	237 047	8 056
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	142 975	207 850	-64 875
Poskytnuté příspěvky celkem	31 737	1 306	30 431
Daň z příjmu celkem	-206	0	-206
Celkem	2 027 648	1 786 023	241 625

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv o hospodaření ČZU a Mendelu za rok 2014

5 Zhodnocení

Jak již bylo uvedeno v několika předešlých kapitolách, Česká zemědělská univerzita v Praze i Mendelova univerzita v Brně patří do skupiny veřejných vysokých škol, a proto jsou jejich hlavním zdrojem financování veřejné zdroje, tedy konkrétně příspěvky a dotace ze státního rozpočtu. Pokud bychom sečetli všechny veřejné zdroje financování jednotlivých univerzit, zjistíme, že ČZU získala z veřejných zdrojů celkovou částku ve výši 1 544 668 tisíc Kč, zatímco Mendelu získala o pouhých 288 314 tisíc Kč nižší částku, tedy celých 1 256 354 tisíc Kč. Tento rozdíl se na první pohled nemusí zdát tak zásadní, ale zvážíme-li, že ČZU má dvakrát tolik studentů co Mendelu, výše těchto veřejných zdrojů jednotlivých univerzit není odpovídající. Příspěvky ze státních rozpočtů má ČZU vyšší pouze o 22 %. Vysvětlením je, že ne všechny příspěvky se samozřejmě řídí pouze počtem studentů konkrétní univerzity, ale také řadou dalších ukazatelů (A, B1, M1, N1, P1, SP2+) popisovaných v teoretické části práce v kapitole financování veřejných vysokých škol.

Porovnáme-li ale vlastní zdroje financování, oproti veřejným zdrojům financování, tak zde se ve většině případů obrací „výhoda“ na stranu Mendelu. I přes to, že má ČZU mnohem více studentů než Mendelu, vlastní zdroje má u většiny položek nižší. Významným zdrojem financování jsou mimo jiné také poplatky vybírané univerzitami přímo od studentů, za různé služby spojené přímo se studiem. Rozdíly mezi těmito

poplatky jsou u zvolených univerzit poměrně významné. Nejvýraznější rozdíl (ve prospěch ČZU) je evidován u úhrad za poskytování programů celoživotního vzdělávání, který je dán nejen počtem účastníků, kteří dané kurzy navštěvují, ale především cenou těchto kurzů. Zatímco na Mendelu může jeden účastník absolvovat kurz celoživotního vzdělávání za 5,295 tisíc Kč, na ČZU již zaplatí celých 17,127 tisíc Kč. Dalším poplatkem, který je u vybraných univerzit ve výrazně odlišné výši, je poplatek za studium v cizím jazyce. Studenti, kteří na ČZU studují v cizím jazyce, zaplatí 12,499 tisíc Kč, kdežto studenti Mendelu zaplatí 38,442 tisíc Kč, což je více než třikrát tolik. Druhou nejvýznamnější částkou (především pro ČZU - vzhledem k počtu studentů, kteří tuto službu využívají) ve výnosech za poplatky a úhrady spojené se studiem jsou poplatky za nadstandardní dobu studia. Zde je ale rozdíl mezi průměrnou cenou na 1 studenta pouhých 1,528 tisíc Kč. Na ČZU studenti za prodloužení doby studia zaplatí 15,005 tisíc Kč a na Mendelu 13,477 tisíc Kč.

Při porovnání součtu veřejných i vlastních zdrojů financování u obou univerzit zjistíme, že rozdíl je pouhých 483 238 tisíc Kč ve prospěch ČZU. Tento rozdíl by se mohl na první pohled vzhledem k celkovým částkám zdát poměrně vysoký, ale při hlubším zamyšlení zjistíme, že tomu tak není. Je zde nutné vzít v úvahu, že oproti Mendelově univerzitě v Brně má Česká zemědělská univerzita v Praze dvakrát více studentů, více fakult, studijních programů a dva školní podniky (Mendelu pouze jeden). Po zvážení těchto skutečností by byl očekáván výraznější rozdíl ve zdrojích financování.

Při analýze financování obou univerzit byl zaznamenán jeden společný, velmi významný cíl, který je ovlivňován nastavenou politikou univerzit. Tímto cílem je modernizace, opravy a rozšiřování prostor univerzit. Obě univerzity investovaly velké finanční prostředky do rekonstrukce svých současných fakult či budov a také do výstavby zcela nových součástí univerzity. Například Česká zemědělská univerzita v roce 2012 otevřela nové centrální parkoviště, zrekonstruovala menzu, v roce 2013 otevřela novou budovu Výukový pavilon Fakulty tropického zemědělství a Provozně ekonomické fakulty, v roce 2015 otevřela nový pavilon Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Tyto projekty samozřejmě nejsou jediné, do kterých Česká zemědělská univerzita v Praze investovala. Její rektor prof. Ing. Jiří Balík, CSc. ve svém rozhovoru pro iZUN uvedl řadu dalších aktivit pro rozvoj a modernizaci areálu, z nichž je již většina

realizována.⁷⁶ Mendelova univerzita v Brně se také snaží své prostředí modernizovat a rozšiřovat. V roce 2011 byla otevřena Akademická zahrada v Lednici Mendelu, v roce 2013 otevřela vlastní školku a dva nové biotechnologické pavilony a v roce 2014 proběhlo otevření nové sportovní haly a byla dokončena revitalizace objektu využívaného Fakultou regionálního rozvoje a mezinárodních studií a ubytovací část Správou kolejí.

Také z dalších veřejných zdrojů univerzity je záměr rozvoje a růstu univerzit patrný. Do budoucna lze tedy očekávat stálé navyšování výdajů na modernizaci, rekonstrukce a výstavby. S neustálým rozšiřováním univerzity budou samozřejmě spojeny také další náklady, jako jsou mzdy nových zaměstnanců či řada provozních nákladů.

6 Návrh na změny v hospodaření zvolených univerzit

Tato část práce navrhuje změny v hospodaření obou zvolených univerzit a ukazuje dopady těchto změn do příjmů univerzit. Pro praktickou ukázkou dopadu změn budou navrhované změny propočítány vždy s reálnými daty z roku 2014.

Jak z výše uvedených informací vyplývá, velmi důležitým zdrojem financování pro ČZU i Mendelu jsou poplatky a úhrady spojené se studiem, které univerzity vybírají přímo od studentů. I přes to, že tyto poplatky dokážou poměrně významně ovlivnit zdroje univerzit, ČZU má některé poplatky stanoveny až několikanásobně nižší než Mendelu. Krokem, který by dokázal významně posílit rozpočet ČZU, by bylo zvýšení některých klíčových poplatků. Níže uvedená tabulka č. 36 ukazuje, jak by vypadaly příjmy ČZU z poplatků a úhrad spojených se studiem v okamžiku, kdybychom poplatky, které má ČZU nižší, srovnali s Mendelu.

⁷⁶ IZUN.eu Univerzitní noviny ČZU. : *Jiří Balík v rozhovoru pro iZUN. Jaké plány má znovuzvolený rektor ČZU?* [online]. Praha, 2013 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <<http://www.izun.eu/univerzita/jiri-balik-v-rozhovoru-pro-izun-jake-plany-ma-znovuzvoleny-rektor-czu>>

Tabulka č. 36: Návrh změny poplatků a úhrad spojených se studiem ČZU

Poplatky a úhrady spojené se studiem		Průměr na 1 studenta		Počet platících studentů	Výnosy	
		ČZU	Mendelu		Původní	Nové
				37 896	90 744	124 904
z toho:	Poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením	0,500	0,434	27 287	13 644	13 644
	Poplatky za studium v cizím jazyce	12,499	38,442	1 101	13 761	42 324
	Poplatky za studium v dalším studijním programu	2,503	2,943	294	736	865
	Poplatky za nadstandardní dobu studia	15,005	13,477	1 484	22 267	22 267
	Úhrady za poskytování programů celoživotního vzdělávání mimo U3V	17,127	5,295	2 259	38 691	38 691
	Úhrady za poskytování U3V	0,301	1,300	5 471	1 645	7 113

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv o hospodaření ČZU a Mendelu za rok 2014

Jak je z výše uvedené tabulky vidět, po navýšení poplatků u ČZU dle Mendelu (konkrétně poplatku za studium v cizím jazyce, poplatku za studium v dalším studijním programu a úhrady za poskytování U3V – v tabulce zvýrazněny tučně) by došlo k navýšení celkových výnosů o 34 160 tisíc Kč za rok. Tyto nové příjmy by univerzita mohla použít jako zdroj pro naplnění svých rozvojových cílů, například na modernizaci stávajících budov a učeben, výstavbu nových studijních prostor či na podporu studentů a mezinárodních vztahů univerzity.

Další možností, jak by obě univerzity mohly navýšit své příjmy, by bylo zavedení školného. Na české politické scéně se již několikrát tato možnost zavedení regulovaného školného na veřejných vysokých školách probírala. Často byla diskutována sazba 10 000 Kč na semestr a studenta. Proto s touto sazbou počítám i v níže uvedeném propočtu dopadu zavedení školného u obou univerzit.

Tabulka č. 37: Návrh na zavedení školného na ČZU a Mendelu

	Počet studentů	Výše školného (na semestr/studenta)	Vybrané školné za 1 rok (v tis. Kč)
ČZU	20 990	10 000	419 800
Mendelu	10 310	10 000	206 200

Zdroj: vlastní zpracování dle výročních zpráv o činnosti ČZU a Mendelu za rok 2014

Výše uvedená tabulka č. 37 ukazuje, jak by se zavedení školného 10 000 Kč na semestr na jednoho studenta projevilo v hospodaření obou univerzit. Jak je vidět, ČZU by si tímto krokem ročně přišla na částku 419 800 tis. Kč a Mendelu na částku 206 200 tis Kč. Tyto sumy by jistě byly obrovským přínosem pro rozpočty obou univerzit a umožnily by jim výraznější rozvoj. Obě univerzity by také mohly zvážit zavedení poplatků za opakování zkoušky. První termín zkoušky by studentům zůstal zdarma, a pokud by neuspěli, druhý či třetí termín by si již museli zaplatit.

Po zavedení těchto kroků by se rozpočet ČZU navýšil celkem o 453 960 tis. Kč, což činí prakticky rovných 30 % z celkových příjmů univerzity. U Mendelu činí částka 206 200 tis. Kč, získaná při zavedení školného, téměř 17% z celkových příjmů, což by jistě univerzitě také přispělo k výraznému zlepšení finanční situace. Další miliony korun by univerzity získaly zavedením výše uvedeného poplatku za opakování zkoušky.

7 Závěr

V první části práce byla popisována teoretická východiska, která se zabývala důležitými pojmy a definicemi z oblasti vzdělávání. Dále byl v těchto teoretických východiscích rozebrán systém vzdělávání, včetně mezinárodní klasifikace vzdělávání a také bylo řešeno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, jako nejdůležitější orgán českého vzdělávání. Mimo těchto základních pojmů byla také popsána historie vysokoškolského vzdělávání v České republice a současný stav tohoto systému. Konkrétně se část práce zaměřila také na stav vysokoškolského vzdělávání z pohledu počtu studentů a absolventů. V neposlední řadě byly popsány možnosti financování vysokých škol, včetně jejich vývoje v posledních letech.

V druhé části práce byla provedena analýza financování dvou vybraných veřejných škol. Porovnání bylo provedeno u České zemědělské univerzity v Praze a Mendelovy univerzity v Brně. U těchto dvou vybraných škol byl nejprve popsán jejich stávající stav, co do fakult a součástí, studijních programů, organizací studia, studia v cizích jazycích, studia kurzu celoživotního vzdělávání, uchazečů, studentů a absolventů. Všechny tyto faktory byly v praktické části práce řešeny proto, že ovlivňují zdroje financování aktivit vysokých škol, jejichž analýza byla hlavním cílem této práce.

Podmínky pro hospodaření univerzit byly v roce 2014 na stejné úrovni jako v předchozích letech, a to i přes to, že došlo k drobnému snížení příspěvku na vzdělávací a tvůrčí činnost. Univerzity se během roku 2014 také vypořádávaly se změnami v oblasti daní. První změnou bylo zrušení daně darovacích. Při zdaňování darů je již postupováno dle zákona o daních z příjmů a organizace se mohou rozhodnout (nevratně), zda dary zahrnou do příjmů zdanitelných či osvobozených. Další změnou je zavedení zdanění výnosů z úroků z běžných účtů. Na tyto položky je aplikována daň 19%. Dříve byly od daní osvobozeny.

Jak již bylo řečeno, významným ukazatelem pro zdroje financování je počet studentů na jednotlivých univerzitách. Bohužel počty studentů dle výše uvedených údajů klesají a dle demografických scénářů budou klesat i v následujících letech a to díky negativnímu vývoji počtu maturantů ze středních škol. Předpokládá se, že tento trend bude doznívat a začne se obracet až v roce 2020.

U financování vysokoškolského vzdělávání je zásadní rozdíl v tom, jakým typem školy daná vysoká škola je. Zda je soukromou vysokou školou nebo veřejnou vysokou školou. Hlavním zdrojem financování je pro veřejné školy státní rozpočet. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na svých internetových stránkách každý rok zveřejňuje pravidla, podle kterých jsou příspěvky a dotace jednotlivým školám přidělovány. Veřejným vysokým školám Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přiděluje příspěvky z rozpočtu státu na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, dále dotace z rozpočtu státu a dotace na ubytování a stravování studentů. Celkový vývoj veřejných výdajů na školství a jejich podíl na HDP nezaznamenává v analyzovaných letech 2009-2014 výrazné výkyvy a drží se v podstatě na stejných částkách. V roce 2014 bylo vysokým školám z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyplaceno celkem 35 354 628,9 tisíc Kč, a to včetně programů Evropské unie. Dalším zdrojem financování pro veřejné vysoké školy bývají například výnosy z majetku, státních fondů, rozpočtů obcí či z poplatků spojených se studiem, které již spadají do vlastních zdrojů univerzit.

Významným zdrojem financování jsou mimo jiné také poplatky vybírané univerzitami přímo od studentů, za různé služby spojené se studiem. Mezi hlavní vybírané poplatky patří poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením, nadstandardní dobou studia, za studium v dalším studijním programu, za studium v cizím jazyce, dále za poskytování programů celoživotního vzdělávání a U3V, za dodatečný zápis do akademického roku a další drobné poplatky za administrativní úkony. Vzhledem k nedostatečným dotacím od státu se dá do budoucna očekávat zavedení dalších poplatků spojených se studiem. Již několik let je na české politické scéně diskutováno zavedení školného na veřejných vysokých školách. Při řešení této problematiky je nutné brát v úvahu více pohledů. Zavedení školného na veřejných vysokých školách by dle mého názoru mohlo pomoci zvýšit kvalitu vysokoškolského vzdělávání a z vysokého školství odradit ty studenty, kteří se studiu nechtějí naplno věnovat. Díky zavedení školného by univerzita mohla navýšit kapacity na výuku jednotlivých předmětů, čímž by se také zvyšovala kvalita výuky. Toto školné by však muselo být regulováno a státem podporováno tak, aby si jej mohli dovolit všichni zájemci o studium. Řešením by mohlo být zavedení studentských půjček od komerčních bank, jež by studenti mohli začít splácet s odloženým termínem. Dříve diskutovaná výše školného 10 000 Kč na semestr je dle

mého názoru pro aktivního studenta zcela přiměřená a kvalita vysokých škol by významným způsobem pomohla. Zavedení tohoto školného by dle propočtů v předchozí kapitole přineslo do rozpočtu ČZU částku 419 800 tis. Kč (vypočteno na základě údajů z roku 2014) a do rozpočtu Mendelu 206 200 tis. Kč. ČZU bylo zároveň navrženo navýšení klíčových poplatků spojených se studiem (poplatku za studium v cizím jazyce, poplatku za studium v dalším studijním programu a úhrady za poskytování U3V) dle sazeb Mendelu. Po tomto navýšení poplatků by došlo k navýšení celkových výnosů o 34 160 tisíc Kč za rok. Aplikace těchto návrhů by přinesla navýšení rozpočtu ČZU o 30 % aktuální částky a Mendelu o 17 % z aktuální částky. Další významné prostředky by univerzity získaly zavedením poplatků za opakování zkoušky. Všechny tyto prostředky by univerzitám pomohly v dosažení rozvojových cílů, modernizaci, rozšiřování či v podpoře studentů a mezinárodních vztahů.

Obecně všechny univerzity postupují většinu svých získaných finančních prostředků prioritně na vzdělávací a vědeckou činnost, dále na ubytování a stravování svých studentů, na platy pedagogů a všech dalších pracovníků univerzity a na rekonstrukce a modernizace komunikačních a informačních technologií. Jak již bylo uvedeno výše, univerzity do své modernizace a rozšiřování investovaly velké finanční prostředky a jejich institucionální plány na další roky plánují v tomto trendu pokračovat. Univerzity mají naplánovanou řadu projektů na svou modernizaci. K nákupu investic používají univerzity dlouhodobé úvěry, bez kterých by byla jejich činnost omezena. Do budoucna lze tedy vzhledem k plánům univerzit očekávat navyšování těchto závazků.

8 Seznam použitých zdrojů

KALOUS, J., VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 172 s. ISBN 80-246-1260-7

KLEŇHOVÁ, M., ŠŤASTNOVÁ, P., CIBULKOVÁ, P. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a Glance 2010*. 1. vyd. Praha: TAURIS, 2010. 154 s. ISBN 978-80-211-0604-8.

KOUDELKA, Zdeněk. Vysokoškolská samospráva (University self-government). In NECKÁŘ, Jan. *Dny práva – 2008 – Days of Law: 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 1495-1499, 5 pp. ISBN 978-80-210-4733-4.

KVAČKOVÁ, R. Absolventi VŠ berou až 50 tisíc. *Lidové noviny - příloha*, 17 Feb 2015, p. 12–15

OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 264 s. Expert. ISBN 978-80-247-3228-2.

PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A.. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2. svazek, str. 1190. ISBN 80-7184-310-5

SEVEROVÁ, L., ŠRÉDL, K. *Znalostní ekonomika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010, 116 s. ISBN 978-80-213-2131-1

SILLS, David L (ed.). *International encyclopedia of the social sciences. Complete and unabridged*. New York: The Macmillan Company & The Free Press, 1972

SOMR, Miroslav a kol. *Dějiny školství a pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, 359 s. Učebnice pro vysoké školy.

SPĚVÁČEK, Jiří. *Založení Univerzity Karlovy*. Praha: Melantrich, 1988, 40 s. Slovo k historii; roč. 1988, čís. 15

Školská reforma pokračuje, Díl I. Vzdělávání v roce 2008 v datech: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2008. 1. vyd. Praha: ÚIV – divize Nakladatelství TAURIS, 2009. s. 78. ISBN 978-80-211-0584-3.

VICTOROFF, David. Centre d'Étude et de Promotion de la Lecture, Paris, 1970.

Internetové zdroje

Co vlastně znamená „vzdělání“ aneb stejně mu nikdo neunikne, SOCIOweb. [online] [cit. 15-04-2015].

Dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=235&lst=115>>.

Česká zemědělská univerzita v Praze. *Základní informace* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=298>>.

Česká zemědělská univerzita v Praze. : *Fakulty* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=296>>.

Česká zemědělská univerzita v Praze. *Výroční zprávy o činnosti* [online]. 2015 [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=2933>>.

Česká zemědělská univerzita v Praze. *Výroční zprávy o hospodaření* [online]. 2015 [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: <<http://www.czu.cz/cs/?r=2934>>.

Český statistický úřad, *Veřejná databáze* [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=VZD4100PU_KR&&kapitola_id=17>.

Český statistický úřad, *Veřejná databáze* [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?childsel0=1&cislotab=VZD4100PU_KR&kapitola_id=17&null>.

IZUN.eu Univerzitní noviny ČZU. : *Jiří Balík v rozhovoru pro iZUN. Jaké plány má znovuzvolený rektor ČZU?* [online]. Praha, 2013 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <<http://www.izun.eu/univerzita/jiri-balik-v-rozhovoru-pro-izun-jake-plany-ma-znovuzvoleny-rektor-czu>>.

KLOČKOVÁ, L. *165 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy*, MŠMT ČR. [online] [cit. 20-6-2015] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>>.

Mendelova univerzita v Brně. *Výroční zprávy* [online]. 2015 [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: <<http://mendelu.cz/25000-vyrocní-zprávy>>.

Mendelova univerzita v Brně. : *O univerzitě - Mendelova univerzita v Brně* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <<http://mendelu.cz/o-univerzite>>.

Metodika – Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97, ČSÚ. [online] [cit. 16-4-2015] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika_mezinarodni_klasifikace_vzdelani_isced_97>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Soukromé vysoké školy*. [online]. 2015. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/soukrome-vysoke-skoly>>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Veřejné vysoké školy*. [online]. 2015. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/verejne-vysoke-skoly-4>>.

MŠMT, *Odbor analyticko-statistický – Výkonové ukazatele, Vysoké školy, absolventi*. [online]. 2015. [cit. 27-04-2015]. Dostupné z: <http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_f4.html>.

MŠMT, *Úplné znění pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám* [online]. 2015. [cit. 30-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/uplne-zneni-pravidel-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-1>>.

Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010. [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf>.

Policejní akademie České republiky v Praze, *O škole* [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.

PA ČR, *Sbírka interních aktů řízení rektora* Policejní akademie České republiky v Praze [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/uchazec/sb_in_1614.pdf>.

Policejní akademie České republiky v Praze, *Erasmus+* [online]. 2014. [cit. 23-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.polac.cz/g2/view.php?katedry/zahrstyk/index.html>>.

Řízení ke jmenování profesorem, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rizeni-ke-jmenovani-profesorem>>.

Statistika&My, *Za 60 let se zvýšil podíl vysokoškoláků 12krát* [online]. 2015. [cit. 25-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.statistikaamy.cz/2015/03/za-60-let-se-zvysil-podil-vysokoskolaku-12krat/>>.

Terciální vzdělávání, Národní ústav odborného vzdělávání. [online] [cit. 20-4-2015]. Dostupné z: <<http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>>.

Univerzita Obrany, *Základní fakta o škole* [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zakladni_fakta_skoly.aspx>.

Univerzita Obrany, *Zaměření školy* [online]. 2013. [cit. 22-04-2015]. Dostupné z: <http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/zamereni_skoly.aspx>.

Vedení MŠMT, MŠMT ČR. [online] [cit. 20-6-2015] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/fotografie-ke-stazeni>>.

Zákon o vysokých školách (Zákon č. 111/1998 Sb.) [online]. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>>.

Přílohy

Příloha č. 1: Akreditované studijní programy za rok 2014

Součást ČZU v Praze		Bakalářské studium		Magisterské studium		Navazující magisterské studium		Doktorské studium	Celkem
		P	K/D	P	K/D	P	K/D		
Skupiny akreditovaných studijních programů	KKOV								
Provozně ekonomická fakulta									
ekonomie	62,7	3	3	-	-	4	4	4	18
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů									
zeměděl.-les. a veter. vědy a nauky	41,4	9	7	-	-	15	7	3	41
Technická fakulta									
technické vědy na nauky	21-39	2	2	-	-	2	2	2	10
zeměděl.-les. a veter. vědy a nauky	41,4	2	2	-	-	3	2	2	11
Fakulta lesnická a dřevařská									
technické vědy a nauky	21-39	1	1	-	-	1	1	-	4
zeměděl.-les. a veter. vědy a nauky	41,4	1	1	-	-	1	1	1	5
ekonomie	62,7			-	-			1	1
Fakulta životního prostředí									
přírodní vědy a nauky	11-18	-	-	-	-	1	-	1	2
technické vědy a nauky	21-39	2	2	-	-	2	2	3	11
Fakulta tropického zemědělství									
zeměděl.-les. a veter. vědy a nauky	41,4	2	-	-	-	3	1	1	7
Institút vzdělávání a poradenství									
pedagogika, učitelství a sociál. péče	74,8	1	1	-	-	-	-	-	2
CELKEM		23	19	0	0	32	20	18	112

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 142

Pozn: P = prezenční

K/D = kombinované/distanční

Příloha č. 2: Počty studijních programů a jejich oborů za jednotlivé roky

Rok	Typ studia	Přírodní vědy a nauky	Technické vědy a nauky	Zeměděl.-les. a veterin. vědy a nauky	Zdravot., lékař. a farm. vědy a nauky	Společenské vědy, nauky a služby	Ekonomie	Právo, právní a veřejnoprávní činnost	Pedagogika, učitelství a sociální péče	Obory z oblasti psychologie	Vědy a nauky o kultuře a umění
2006	Bakalářský	-	7 (10)	7 (16)	-	-	4 (9)	-	1 (2)	-	-
	Magisterský *	-	11 (16)	19 (38)	-	-	8 (16)	-	-	-	-
	Doktorský	1 (1)	4 (4)	5 (15)	-	-	4 (7)	-	-	-	-
2010	Bakalářský	-	5 (9)	11 (29)	-	-	4 (9)	-	1 (3)	-	-
	Magisterský *	-	5 (11)	16 (33)	-	-	4 (9)	-	-	-	-
	Doktorský	1 (1)	2 (2)	6 (17)	-	-	5 (6)	-	-	-	-
2012	Bakalářský	-	5 (10)	11 (30)	-	-	3 (6)	-	1 (3)	-	-
	Magisterský	-	5 (12)	16 (37)	-	-	4 (9)	-	-	-	-
	Doktorský	1 (1)	4 (5)	5 (18)	-	-	4 (6)	-	-	-	-
2013	Bakalářský	-	5 (10)	13 (31)	-	-	3 (6)	-	1 (3)	-	-
	Magisterský	-	5 (12)	18 (38)	-	-	4 (9)	-	-	-	-
	Doktorský	1 (1)	4 (5)	5 (18)	-	-	4 (6)	-	-	-	-
2014	Bakalářský	-	5 (10)	14 (32)	-	-	3 (6)	-	1 (3)	-	-
	Magisterský	1 (1)	5 (12)	22 (41)	-	-	4 (9)	-	-	-	-
	Doktorský	1 (1)	5 (6)	7 (20)	-	-	5 (6)	-	-	-	-

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ČZU 2014, str. 22-23

Pozn: * Zahrnuje magisterské i navazující magisterské programy a obory; vzhledem k záměru ukázat trend jsou vypuštěny některé roky s údaji obsaženými ve výroční zprávě za rok 2013.

() V závorce je uveden počet oborů v daném programu. Je-li daný obor a program akreditován jak v prezenční, tak v kombinované formě studia, je počítán pouze jedenkrát. Jsou-li anglické obory a programy akreditovány jako odpovídající českým programům a oborům, nejsou zvláště započítány, protože se liší pouze jazykem výuky.